

MODA TASARIM İLKELERİ VE YÖNTEMLERİ TASARIM KAVRAMI VE İÇERİĞİ

Tasarım genel tanımıyla ; bir nesneyi, ürünü, sistemi veya süreci belli bir amaç için akılda haritalamak, plan ve icat anlamına gelir. Tasarlanan nesnelere, ürünler, sistemler veya süreçler hem fiziksel hem de psikolojik özelliklere sahip olabilir. Tasarım ürün geliştirme sürecinde fikirlerin tasarlanması ya da icat edilmesi, bu fikirlerin başkalarına iletilmesi ve belirli bir amaca ulaşmak için fiziksel form üretme aşamasıdır. Tasarım aşaması, müşterilerin organizasyonu, yönetimi ve bir ürünün gelişiminden elde edilen bilgilerdir. Her ürün, üretime girmeden ve pazara gönderilmeden önce, yapılandırılmış olsun veya olmasın, bir çeşit tasarım aşamasından geçer. Tasarım, sanatsal tasarım ve teknik tasarım olarak ikiye ayrılır. Tekstil ve moda tasarımı sanatsal öğelerin yanında teknolojiyi de kullanarak yeniliğe odaklı, fonksiyonel, artistik, estetik ve ergonomik ürün geliştirmeyle beraber süreç geliştirmeyi de içermektedir. Moda bağlamındaki tasarım, moda giysisinin estetik olarak bir yaşam biçimi ya da marka kategorisinde konumlandırıldığı maddi olmayan katma değer olarak anlaşılırsa da, tasarım, malzeme giysisine katkıda bulunan planlama faaliyetlerinin toplamı olarak görülebilir - ve dolayısıyla moda tasarımının tanımı, giysisinin malzeme konstrüksiyonuyla ilgili düşüncelerini ve sembolik yapısını ifade etmektedir. Moda Kavramı Moda, nesnelere taşıdıkları sembolik, estetik ve kültürel anlamları, özellikle insanların zevklerini, yaşam biçimlerini, toplumsal statülerini ve bir topluluğa ait olma biçimlerini ifade etmektedir. Geniş anlamda "moda", nesnelere taşıdıkları sembolik, estetik ve kültürel anlamları, özellikle insanların zevklerini, yaşam biçimlerini, toplumsal statülerini ve bir topluluğa ait olma biçimlerini ifade etme şeklidir. Belirli bir anlamda, moda, kıyafetlerin tasarım, üretim, ticaret ve tüketimini artıran yenilik sistemini ifade eder. Moda Tasarım Kavramı Moda tasarımı, moda sisteminin içerikleri tarafından üretilen, estetik bilgi akımlarını harekete geçiren ve bu bilgiyi fiziksel giysisinin gerçekleştirilmesine dönüştüren bir faaliyettir. Moda tasarımı, modanın, endüstrinin tasarım süreçleri ve üretim sistemlerinde, maddi ve maddi olmayan (malzeme giysisi, soyut trend veya tasarım sistemi) nesnelere bulunur. Günümüzde moda tasarımı özellikle giyim sektöründe oldukça hızlı, değişken ve kendini yenileyen bir kavram olarak bilinmektedir. Moda tasarımı, tekstil ve hazır giyim sektöründe genellikle giysi tasarımı ile eşdeğer bir kavram olarak kullanılmaktadır. Bu anlamıyla giysi tasarımı, insan gereksinimini karşılamaya yönelik, moda için uygun, geniş halk kitlelerinin beğenisini sağlayabilecek bir ürünün yaratılmasıdır.

MODA TASARIM ELEMANLARI

Moda tasarımı unsurları hakkındaki farkındalık, bir tasarımın iyi olup olmadığını değerlendirmeye, moda yanlısalarını yaratmaya ve moda dünyasındaki eğilimlerin ve değişikliklerin belirlenmesine yardımcı olacaktır. Ayrıca, bu elemanların nasıl uygulanabileceğini ve manipüle edilebileceğini anlamak iyi tasarım için esastır. Genel olarak, başarılı ve iyi bir tasarım, tasarımın tüm unsurları ve ilkeleri, giysisinin temasıyla uyumlu bir şekilde birlikte çalıştığında, hiçbir şey abartılmadan veya unutulmadan gerçekleştirildiğinde elde edilir. Moda tasarımının temel elemanları çizgi, şekil/biçim/form, doku/desen ve renktir. Çizgi Moda tasarımında çizgi ögesi, dikişler, bağlantılar, desenler, kümeler, kontrast dikişler ve kesimler gibi giysi yapım detaylarının yarattığı bir giysisinin görsel olarak ilgilendiği yönü ifade eder. Alanları şekil ve boşluklara ayırdığı için tasarımın en temel ögesidir. Çizgilerin etkilerini dengelemek, bir tasarımcının tasarımda ele alması gereken önemli görevlerden biridir. Çizgiler, düz çizgiler ve yapısal çizgiler olmak üzere ikiye ayrılır. Şekil/Biçim/Form Çizgilerin bir diğer işlevi de şekiller oluşturmaktır. Moda endüstrisinde "silüet" terimi normalde giysisinin şeklini tanımlamak için kullanılır. Moda tasarım tarihi boyunca silüetler döngüler halinde kendini tekrar etme eğilimindedir. Moda tasarımında şekiller kum saati, dikdörtgen, çadır ve çan şekli olmak üzere dört adettir. Moda tasarım tarihi boyunca silüetler döngüler halinde kendini tekrar etme eğilimindedir. Moda tasarımcısı bir koleksiyona hakim olmak için birkaç şekil seçebilir. Doku ve Desen: Doku, bir nesnenin yüzey kalitesidir. Moda tasarımında doku, dokuma ve ışık yansımaları tarafından oluşturulan bir kumaşın yüzeyidir. Doku, moda tarihindeki önemli bileşenlerden biri olarak kabul edilir. Tek renkli bir giysiye doku eklendiğinde harika efektler elde edilebilir. Bu efektler kumaş üzerine aplike, nervür, büzgü, biye, kapitone ve pili...vs. gibi çeşitli manipülasyon teknikleri ile oluşturulan dekorasyon ve nakışla/işleme teknikleri kullanılarak uygulanır. Kumaş desenleri çizgiler, noktalar, şekiller, boşluklar ve renklerle koordine edilir. Kumaş desenleri geometrik, çiçek, çizgili, dama, nokta, soyut motifler şeklinde sonsuz çeşitlerde yaratılırlar. Fikirler, doğa motifleri, folklorik, tarihi, mimari, duvar kağıtları, çizgi filmler ve insanların hobileri dahil

olmak üzere dünya çapındaki etkilerinden gelmektedir. En yaygın ve geleneksel kumaş desenleri geometrik desenler, geleneksel desenler, doğa kaynaklı desenler ile noktalı ve puantiyeli desenler olam üzere dört kategoriye ayrılır Renk Bir tasarımın tamamlanmasında, tasarım sürecini etkileyen bir diğer önemli etken renktir. Renk, koleksiyonu oluşturan materyaller arasındaki uyumlu model/silüet arasındaki ilişkiyi, desen ve baskı formlardaki bütünlüğü etkileyen en önemli unsurdur. Koleksiyonda renk uyumlarının, kontrast renklerde oran dengesinin, belirlenen sezon ve trendlere uygun renk profillerinin belirlenmesi önemlidir.

MODA TASARIM İLKELERİ

Tasarım ilkeleri, tasarım öğelerinin kullanımı için yönergelerdir. Kişi üzerinde ve dışında giysi tasarımları oluşturmak, tartışmak ve değerlendirmek için kullanılırlar. Tasarım öğelerinin iyi düzenlenebilmesi için denge, orantı, vurgu ve birlik/uyum gibi ilkelerin uygulanması esastır. Denge Moda tasarımında denge ilkesi, bir kompozisyon içinde tasarım öğelerinin görsel ağırlığının dağılımıdır. Denge unsuru ile tasarımda görsel ağırlığı artırmak veya azaltmak için tasarım öğelerini manipüle edebilir. Dengeli bir tasarımda tasarım öğeleri rahatlık ve denge hissi verecek şekilde düzenlenir. Denge aynı zamanda tasarımda “görsel ağırlık” anlamına gelir. Konusu ne olursa olsun bir tasarımın gözü rahatsız etmemesi için dengeye ihtiyacı vardır. Denge, tasarımı oluşturan öğelerin düzenli dağılımıdır, bir anlamda görsel zıtlıkların birbiriyle denge içinde olması halidir. Denge, bütünlük kurar, kararlı ve kendinden emin olma hissi verir, bitmişlik hissi verir Denge dikey-yatay ve simetrik-asimetrik denge şeklinde gruplandırılmıştır. Ritim Moda tasarımında ritim, giysinin çizgilerinin, şekillerinin, dokularının ve renklerinin akışıdır. Ritim, tasarım öğelerinin bir veya daha fazlasının art arda organize bir şekilde kullanıldığında oluşur. Tekrarlama, derecelendirme ve ışımaya ritim ilkesini oluşturan ilkelerdir. Tekrarlama çizgi, şekil, renk veya dokuyu tekrarlama ve tasarım öğelerinin, süsleme detaylarının bir kıyafette birden fazla kullanılmasıdır. Derecelendirme çizgi, şekil, renk veya dokuyu artırma veya azaltma ve tek bir renk, şekil, boyut, tasarım detayı ve motifin kullanılmasıdır. Işıma (Yayıma), bir çiçek üzerindeki yapraklar gibi bir merkezden çıkan çizgileri ifade eden drape, büzgü, pens ve pili teknikleri kullanılarak yapılır veya renkler kullanılarak farklı yönlerde bir hareket hissi yaratılır. Vurgu Vurgu, bir giysinin odak noktasına dikkat çekmek için oluşturulan bir ilgi merkezidir. Vurgu, çizgiler, ayrıntılar, renk vurguları, şekiller, süslemeler veya aksesuarlar kullanılarak gerçekleştirilebilir. Giysilerde vurgu, şeritler, kıvrımlar, büzgüler, fırfırlar, aksesuarlar ve süslemelerin tek bir alanda gruplandırılmasıyla veya boncuk, zincir veya iğne sıraları gibi mücevherlerin yoğunlaştırılmasıyla sağlanabilir. Kontrast Moda tasarımında kontrast farklı renklerin, dokuların ve şekillerin bir arada kullanılmasıdır. Gözlerin bir odak alanının önemini diğerine karşı yeniden değerlendirmesine neden olan en güçlü tasarım ilkelerinden biridir. Oran Moda tasarımında oran/orantı gözler için çok önemlidir. Tasarım doğru orantılıysa, tasarım efekti uyumlu ve hoş görünecektir. Çünkü İyi tasarımların uyumlu ve hoş olması beklenir. Uygun oranın nasıl manipüle edileceğini anlamak için, herhangi bir moda tasarımında "altın oran" uygulanması esastır. Altın oran matematiksel formülle önerilmiş ve Rönesans'ın başlangıcında, oran estetiği üzerine bir literatür geliştirilmiştir. Bu matematiksel altın oran 1:1.618 olarak kabul edilir ki bu 3:5 ve 5:8'e çok yakındır. Uyum Tasarımda birlik ilkesine uyum da denir. Moda tasarımında iyi bir tasarım için tasarım öğeleri arasında birlik ve uyum gereklidir. Uyum, görsel birliğin estetik olarak göze hoş gelmesidir. Uyum, bir bütün içindeki parçalar arasındaki ilişkidir. Moda tasarımında birlik ve uyum, tasarımın tüm parçaları düzenli ve tasarım ilkeleri ile ilişkilendirildiğinde oluşturulur. Tasarım bütünlüğü olduğunda, tasarlanan ürünlerde kompozisyona aidiyet hissi veren genel bir bütünlük ortaya çıkar. Bu etki, tasarım öğelerinin tasarım ilkelerine göre etkin bir şekilde kullanılmasıyla oluşur.

KADIN VÜCUT ÖZELLİKLERİ VE MALZEME İLİŞKİSİ

İlk çıkış noktasına baktığımız zaman giysinin amacı; İnsanın vücudunu doğanın etkilerinden korumak iken, zamanla kişiye estetik görünüm kazandıran, sosyal ve toplumsal yaşamında sembolik anlamları olan, üretiminde de sürekli ekonomik ve teknolojik gelişimlere paralel olarak gelişen bir sektöre haline gelmiştir. İnsanların kendilerine yakışan doğru giysileri tercih etmelerinde belirleyici özellikler vardır. Bunları giysi seçimini etkileyen faktörler olarak bilmekteyiz; Cinsiyet, Yaş, Sosyal Çevre, Mevsim, Vücut Yapısı. Giysi tasarlama amaçlarından birisi de kişiye fizyolojik ve psikolojik açıdan kendisini iyi hissedeceği, vücut tipine, şekline, yüz tipine, boyun şekline uygun tasarım yapabilmektir. Bunun içinde tasarımcının kişiyi iyi tanıması ve kullanacağı ortamı bilmesi kişiye uygun giysi tasarlamasında önemlidir. Sonuç olarak giysi ve beden arasındaki uyumda vücut şekli, oranları ve vücut ölçüleri giysi tasarımı ve üretimi için çok önemlidir. Giysi tasarımında vücut tipleri, şekilleri, yüz ve boyun şekilleri ayrıca beden özellikleri dikkate alınmalı ve bedene uygun giysi tasarımları yapılarak üretimleri gerçekleştirilmelidir. Vücut Tipine Göre Kadın vücut tipine göre; endomorfi, mezomorfi ve mektomorfi şeklinde gruplandırılır.

Vücut Bölgelerine Göre Sınıflandırma

1. Üçgen Vücut: Üçgen vücut tipinde, küçük omuzlar ve geniş kalçalar olarak tanımlanmaktadır.
2. Ters Üçgen Vücut: Ters üçgen vücut tipinde, geniş omuzlar daha dar bel ve kalçaya sahiptirler.
3. Dikdörtgen Vücut: Dikdörtgen vücut tipinde üst beden ve alt beden ölçüleri birbirine yakındır.
4. Kum Saati Vücut: Kum saati vücut tipinde, göğüs ve kalça çevresindeki fark ya yoktur ya da küçüktür.
5. Elmas/Baklava Vücut: Baklava vücut tipinde, karın ve bel ölçüsü göğüs ölçüsünden daha büyüktür. Göğüs ile karın arasındaki kısım silindirik şeklindedir ve bel bölgesi çıkıntılıdır.
6. Oval Vücut: Oval vücut tipinde büyük göğüsler, dar kalça ve genellikle ince ve düzgün bacakların olduğu bilinmektedir. Boy Uzunluğuna Göre Kısa boylu kadınlar düz renkli ve küçük desenli kıyafetleri tercih etmelidirler. Uzun boylu kadınlar uzun elbise tercih ettikleri zaman elbisenin boyu ayakkabılarını örtecek uzunlukta olmalıdır. Minyon kadınlar üzerlerine oturan kıyafetler tercih etmelidirler. İri kadınlar da bol değil üzerlerine oturan giysileri tercih etmelidirler.

YÜZ ŞEKLİNE GÖRE

1. Oval: Hafif sivri olan yüz şeklidir.
2. Yuvarlak: Yuvarlak yüzde yüzün uzunluğu ve genişliği aynı olmaktadır.
3. Kalp: Kalp şeklinde bir yüzde geniş bir alın ve dar bir çene vardır.
4. Elmas/ Baklava: Elmas/baklava şeklindeki yüze sahip kişiler de dar bir alın ve çene çizgisi vardır.
5. Uzun: En kolay ayırt edilebilen bu yüz şeklinde yüz uzunluğu çok belirgindir.
6. Oblong: Oblong yüzler uzundur ancak üstte ve altta yuvarlanmıştır.
7. Kare: Kare yüzlerin elmacık kemikleriyle yaklaşık olarak aynı genişlikte ve hatta bazen daha geniş bir çeneye sahip oldukları bilinir.
8. Dikdörtgen: Kare bir çene ve uzun bir yüz varsa yüz şekli dikdörtgendir.
9. Üçgen: Geniş bir çene çizgisi bu yüz tipinde belirleyicidir.
10. Ters Üçgen: Dar bir çene çizgisi yüzün ters üçgen olduğunun belirgin işaretlerindedir.

BOYUN ŞEKLİNE GÖRE

Uzun boyun, kısa boyun, ince boyun, kalın boyun şeklinde incelenmektedir.

MODEL

Kadın giysi tasarımında kişinin vücut tipi, yüz şekli, yaşı, mesleği ve moda temel belirleyicilerdir. Kişinin bu giysiyi giyeceği mevsimin yanında nerede ve ne zaman, hangi statüyü temsilen giyeceği de çok önemlidir. Yaka tasarımında giysinin beden özelliği dikkate alındığı gibi kol özelliği de dikkate alınmalıdır. Kolu çok özellikli bir giyside sade ve gösterişsiz bir yaka tasarlanması daha uygun olabilir.

KUMAŞ

Kumaş tercihi tasarlanan giysinin istenilen özellikleri yansıtması, tene uyumu ve görsel açıdan doyurucu olması bakımından çok önemlidir. Tasarımın işlevselliği, tasarımın sezonu gibi temel belirleyici unsurlar da kumaş seçiminde önemlidir. Bunun gibi özelliklerin tasarım aşamasında tamamlanmış olması gerekmektedir. Kumaş özelliği giysiye uygulanacak modeli belirlemede çok etkilidir. Kumaşın cinsi, gramajı, dokuma özelliği, desen özelliği ve rengi giysi tasarımını etkiler.

Örneğin erkek yaka gibi yakalar her cins kumaşa uygulanabilirken, drape özelliği olan yaka modelleri için özellikli gramajı düşük (ipekli, dökümlü,) kumaşlar kullanılması gerekmektedir. Her dönemin bir moda çizgisi bulunmaktadır. Örneğin savaş yıllarında erkeklerin savaşlarda ölmesiyle, kadınlar iş hayatına girmiş ve çalışan kadının oranı artmıştır. Böylece kadınlar için iş yaşamına uygun kıyafetlerin çeşitliliği ve üretimi gündeme gelmiştir (Gürsoy, 2010). Günümüzde ise dünyanın susuzluk ve kıtlık ile yaşayacağı ön görülen sıkıntılardan dolayı sürdürülebilirlik gündeme gelmiştir. Artık tekstilde sürdürülebilirliğin bir trend değil zorunluluk olduğu düşünülmektedir. Sonuç olarak her dönemde trend; modeli, kumaşı, rengi yani tasarımın tüm sürecini etkilemektedir.

YARDIMCI MALZEME VE AKSESUAR

Ana malzemenin kumaş olduğu kadın giysilerinde en önemli yardımcı malzeme renginde ya da model özelliğine göre ya da zıt renginde kullanılacak olan ipliktir. İplik; dikiş iplikleri doğal liflerden yapılan dikiş iplikleri; pamuk, ipek ve keten ipliklerdir. Sentetik liflerden yapılan dikiş iplikleri, karışım dikiş iplikleri, sonsuz elyaf dikiş iplikleri ve özel amaçlı üretilen dikiş iplikleri vardır. Düğme, birit, fermejüp, tela, sir, sırma, hazır gereçler...vb.

TREND, STİL BELİRLEME

Antik Mısır'dan günümüze kadar giysiler, bir statü ifadesi olmuştur. Trend sözcüğü 20. yüzyılın son çeyreğinde moda endüstrisine girmiş olan bir kavramdır. Trend önceden tahmin edebilme eylemidir. Trend tahmini ise farklı yöntemlerle, tüketicilerin mevcut istek ve ihtiyaçlarına odaklanarak, hal ve hareketlerini tüketime yönelik alışkanlıklarını tahmin etmek için ipuçları aramak ve gelecek trendler üzerinde öngörülebilir bulunmaktır. Renk; trend, stil belirlemenin en önemli kısmı renk tahmini yapabilmektir. Tüketicilerin tercihlerini ön planda tutarak gelecek sezonda kullanılması öngörülen renkler hakkında veri toplama, analiz etme, anlama ve yorumlama süreci renk tahmincileri tarafından yapılmaktadır. Doku; Doku, malzemenin görüntüsüdür. Tasarımcıya verdiği ilham ile silüetin görüntüsünü etkileyebilir, malzemeye göre kaba/ kibar bir görünüm verebilir. Doku renk ve stil ile paralel giderken tasarıma olan etkisini çok açık görebiliriz. Kumaşların doku ve rengine göre ışığı farklı yansıması bu açıklamaya güzel bir örnektir. Trendin belirlenmesi ile oluşacak olan Stil hakkındaki bilgiler genç kuşaktakiler ve gelecek kuşaklar arasında daha kolay erişilebilen bilgiler olacaktır. Sosyal medyanın gücü ile stil blogları gibi organlar aracılığıyla dünyanın neresinde olursanız olun her kesimin stili hakkında size bilgi verilebilecektir. Doğruluğu tartışılabilir bilgiler olsa da yayılım ve tüketim hızı güçlü olan bilgiler olacağı düşünülmektedir.

TEMA BELİRLEME

Dünya çapında temayı belirleyen kişiler tahminlerini, güncel trendi takipte kalarak, trend ile bağlantılı müşteri isteklerini öngörerek yapabilmektedirler. Kişilerin tutum ve davranışları arzuları, beklentilerinde oluşabilecek değişimlerin öngörülebilmesi tema belirlenmesinin ilk aşamasıdır. Moda tasarımcısının ise tasarımı için ilham alabileceği en güzel örnekler arasında görsel kaynaklar da yer almaktadır. Bu nedenle tasarım yapmadan önce tasarımcı, sanat galerilerini gezmeli ya da internet üzerinden gezilebilen galerileri izlemelidir. Her zaman farklı kültürleri, gelenekleri keşfetmeye açık olmalıdır. İlham panosu; tasarımın ilk evresi diyebileceğimiz sancılı süreçte ilham almak için hazırlanılacak olan panodur. Bu panonun içeriğini resim, yazı, gibi birçok görsel materyal oluşturmaktadır. Hikaye Panosu; tasarımın kurgulandığı, çıkış noktasının gösterildiği, fikrin gelişim aşamalarının yazılı, görsel ve üç boyutlu malzemelerle desteklendiği bir panodur. Hikaye panolarında yer alan renk panoları; tasarımcının tasarımında kullanmayı planladığı sezonun, giysi çeşitliliğinin, hedef kitlenin kullanabileceği renkleri kapsamaktadır. Renk panosuna uygun olarak yapılan tasarımlarda hikaye panosunun içeriğini oluşturmaktadır. İlham panosu, renk panosu ve hikaye panosu hazırlamak tasarımcı için zaman tasarrufu sağlarken, tasarım sürecinin planlanan şekilde ilerlemesini de sağlamaktadır. Bu sayede daha verimli ve düzenli bir tasarım süreci yönetilebilecektir.

MODEL BELİRLEME

Tema doğrultusunda çıkılan yolda model belirleme temanın yayılma sürecini gösteren kısımdır. Nasıl tema belirleyeceğimizi, nerelerden ilham alabileceğimizi kavradığımız süreçlerden sonra artık tasarımcı bulduğu her yere ve her şeye çizim eskizleri yapabilmelidir. Eskiz çalışmaları bizi asıl modele götüren basamaklardandır. Her eskizin bir parçası tasarımın oluşmasında etkili olabilecektir. Eskizlerin bazıları genel bazıları detay, kimisi doku, kimisi, aksesuar, gibi birbiri ile ilgisiz gibi duran detayları tek bir tasarımda toplayarak, anlam ifade edebilecektir. Kolaj çalışması; tasarladığınız bir modelin olabilirliğini görmek adına renkli kağıt parçalarından, dergilerden, dokulu kağıtlardan yararlanarak tasarımınızı görme çalışmasıdır. Kolaj çalışması yapmanın pek çok farklı tekniği olmasının yanı sıra Tasarımcıyı güçlendiren, özgür kılan dijital kamera ve çeşitli programlar ile dijital kolaj hazırlama imkanı da bulunmaktadır. Kalıp/Drapaj; esas model belirlenmesine yardımcı olan aşamadır. Bu aşamada prototip dikilecek ürünün kalıbı hazırlanmalıdır. Yapılan eskiz çizimleri ve kolaj çalışmasından sonra belirlenen modelin analizi yapıldıktan sonra modele en uygun kalıp çıkarma tekniği belirlenmelidir.

PROTOTİP

Kusursuza en yakın ölçüde olması beklenen giysinin üretimi için hazırlanan "oranı, ölçeği ve işlevi olan" örnek ürün ya da ürün örneğidir. Türkçe "numune, Fransızca "toile", İngilizcede "muslin test" olarak kullanılan prototip, mesleki anlamda teknik bir ifade olarak tasarım sürecinde yer bulmaktadır (Çeçindir, 2020). Tasarlanan giysi modelinin uygun teknik ile kalıbı çıkartıldıktan sonra üretime geçilebilmesi için prototip çalışmasının yapılması gerekmektedir. Prototip üzerinde bütün detaylar, uygulanacak aksesuarlar gösterilmelidir. Kalıp serileştirilmeden önce kalıp üzerinde ya da diğer

aksesuarlarda yapılacak bütün değişiklikler netleştirilmelidir.

ÜRETİM

Tasarım sürecinin içinde olan üretim süreci içinde kapsamlı bir süreç bulunmaktadır. İlham panosu, renk panosu ve hikaye panosu ile başlayan tasarım süreci protip aşamasına kadar bir belirsizlik içinde iken prototip sonrasında artık tasarım ile ilgili bütün kararların netleştiği bir sürece girilmektedir. Şablonlama; Üretimi yapılacak tasarım kalıbının her tarafından gerekli dikiş paylarının verilmesi işlemidir. Serileřtirme; Üretimi yapılacak şablonlanmış tasarım kalıbı üzerinden yapılacak beden aralıklarında baz kalıbın (genellikle 38 beden baz kalıptır.) büyültüp küçültülmesi işlemidir. Üretim sayısı ister az yani bireysel bir üretim isterse toplu üretim (hazır giyim) olsun öncelikli olarak maliyet hesabının yapılması çok önemlidir. Pastal planı hazırlama aşamasında bütün bu kıstaslar göze alınarak yapılmalıdır. Bu işlem artık dijital ortamda geliştirilmiş CAD/CAM programları ile çok daha hızlı yapılabilmektedir. Bu aşamadan sonra kumaşın serimi ve kesimi yapılmalıdır. Yapılan bütün değerlendirmeler sonucunda netleşen tasarım üzerinden bir teknik föy hazırlanması süreç için çok önemlidir. Teknik föy; sürekli başa dönmek ve kişilerin birbirinden bağımsız, süreç içinde ne olacağını bilerek hareket etmesi açısından çok önem arz etmektedir. Kalıpları çıkartılan tasarımın hangi beden aralıklarında üretileceği netleştikten sonra serileştirme işlemi yapılmalıdır. Üretim sayısı ister az yani bireysel bir üretim isterse toplu üretim (hazır giyim) olsun öncelikli olarak maliyet hesabının yapılması çok önemlidir.

KAPANMA ÇEŞİTLERİ

Giysilerin en önemli işlevsel model özelliklerinden birisi olan kapanmaların asıl yapılış amacı giysinin kolay giyiniş çıkarılmasına yardımcı olmaktır. Model özelliğine göre kapanmalar giysilerin ön ortası, arka ortası, omuz, yan dikiş ve yırtmaç yerlerinde kullanılabilir. Giyimde kullanılan kapanma teknikleri kapanma paysız kapanmalar ve kapanma paylı kapanmalar olarak iki ana grupta incelenebilir. Tek Sıra Düğmeli İki kenar parçasının üst üste gelmesi ile oluşturulan kapanma tekniğidir. Kapanmanın yapılacağı yerde her iki kenarda düğme çapı esas alınarak kapanma payı ölçüsü verilir. Çift Sıra Düğmeli En çok uygulandığı yer ön ortasıdır. Model özelliğine göre etek ucu yırtmacında uygulandığı da görülebilir. Giysi da kapanma uygulanacak yerin her iki tarafına, düğme çapı ve model özelliği dikkate alınarak 6 cm ile 10 cm arasında değişen ölçülerde kapanma payı verilir. Asimetrik kapanma Giysi tasarımında oluşan asimetrik durum eğer ön ortasında ise kadın giyiminde giysinin sol tarafına uygulanır. Kapanma gereci olarak ilik- düğme ve diğer aksesuarlar kullanılabilir. Patlı Kapanmanın yapılacağı yerde kumaşın kendisinden veya farklı bir kumaştan hazırlanabilen model özelliğine göre giysinin farklı yerlerinde çalışılabilen kapanma çeşididir. Gizli pat, düz pat, yarım pat şeklinde çeşitleri vardır. Düz pat çalışması da kendi içinde çalışma tekniğinde kullanılan kumaşlara göre aynı pat parçası ile yapılan pat, ayrı pat parçası ile yapılan pat, şeklinde gruplara ayrılmıştır. Bu çeşitlilik daha da artırılabilir. Gizli Pat Bir yırtmaç kapağının altına yerleştirilmiş düğme veya fermuar gibi aksesuarlar ile yapılan kapanma şeklidir. Gizli pat çalışılan giysilerde ilik düğme görünmez gizli kalır. Erkek ya da kadın giysisine göre gizli pat yönü belirlenmelidir. Eğer kadın giysisinde ise sağ tarafa gizli pat payları verilirken sağ tarafta basit pat çalışılabilir. Gizli patın kapanmasında düğme kullanılacak ise düğme çapına göre pat genişliği, kıvrıma payı ayarlanmalıdır. Düz Pat Diğer pat çeşitlerinde olduğu gibi istenirse kendi kumaşından ya da ayrı kumaştan çalışılabilen kapanma çeşididir. Ters Yüzü Aynı Kumaşlarda Düz Pat (Aynı Pat Parçası) Pat çalışılacak giysi kumaşının tersi ile yüzü arasında herhangi bir fark yok ise kumaş tersinden yüzüne çevrilirken bir renk, desen, doku gibi farklar oluşmuyorsa, pat payı kumaşın kendinden verilebilir. Kumaşın cinsine göre pat parçasına kumaşa uygun olan tela yapıştırılmalıdır. Tela yapıştırılmaz ise pat payı fazla verilip dubleme de yapılabilir. Model özelliğine göre bu pat kumaşın ters yöne katlanması ile yapılabileceği gibi, kapanma payının ön yüze kapanması ile de yapılabilir. Daha sonra model özelliğine göre gerekli makine dikişleri yapılır. Ters Yüzü Farklı Kumaşlarda Düz Pat (Ayrı Pat Parçası) Pat çalışılacak giysi kumaşının tersi ile yüzü arasında fark varsa, pat çalışılacak yere yeterli pay verilmemişse ya da model özelliği olarak farklı bir kumaştan (doku, renk, desen gibi farklılıklar yaratmak istenirse) bir pat çalışılması gerekirse; Düğme çapı esas alınarak hesaplanan pat parçasına tela yapıştırılabilir. Kapanmanın yapılacağı yere hazırlanan pat parçası kumaşın tersine yerleştirilir ve pat parçası kumaşın yüzüne döndürülerek makine dikişi ile sabitlenir. Oyuntulu Yakalarda Birlikte Çalışılan Düz Pat Model özelliğine göre ya da kumaşın yeteri kadar olmadığı durumlarda uygulanabilen bir pat çeşididir. Önce arka yaka kalıbını, sonra ön yaka ve ön ortasının kalıbını birlikte alarak parçalar düz boy ipliğine dikkat edilerek kesilir. Kesilen parçalara tela yapıştırılır. Ayrı pat parçası tekniğine uygun olarak bedene dikilir. Bu teknik giysinin içine (tersine) doğru yapılır ise pervaz ile temizleme tekniği çalışılmış olur. Yarım Pat Ön ortasına ya da arka ortasına yapılabilen bu kapanmada; Kumaş kesilirken kumaş katı olarak kesilir. Daha sonra yaka açıklığı baş çevre ölçüsüne göre belirlenir. Düğme ya da başka aksesuarların çapına göre de pat parçasının genişliği belirlenir. Pat parçası tüm hazırlanabildiği gibi iki ayrı parça şeklinde de hazırlanabilir. Kumaş kalınlığına göre pat parçasına tela yapıştırılabilir. Pat parçası kumaşın yüzüne açıklığın olacağı yere düzgün bir şekilde yerleştirilir. Pat genişliğini 3 cm kabul edersek; yaka açıklığının 1,5 cm sağından, 1,5 cm solundan alt kısmında köşe yapacak şekilde makine dikişi yapılır. Dikişin ortasından köşelerde çıtlatma yapılarak kesilir ve terse çevrilir. Pat parçaları 3 cm'den katlanarak dikilir. Kumaşın tersinden alt kısmında kalan pat parçaları düzgünce bir araya getirilir ve birlikte makine dikişi çekilir. Aksesuar ile Yapılan Kapanmalar Giyside model özelliğinin yanı sıra kumaşın yetmediği durumlarda bir çözüm olarak kullanılan bu kapanmalarda kapanma payının olacağı yerlerde birit, fermuar, cırt bant gibi farklı aksesuarlar kullanılarak kapanma yapılır.

İLİK- DÜĞME ÇEŞİTLERİ

Bedenin kapanmasının olabilmesi için karşılıklı kenarları düğme ile kapatmak için yapılan açıklıklara "ilik" denir. Düğmelerin yapımında kullanılan malzemeler ve düğmelerin delik sayısı düğmelerin

çeşitliliğini artırır. Örneğin; kemik düğme, sedef düğme, ahşap düğme, plastik düğme, iki delikli, dört delikli, alttan delikli, gibi

PENS ÇEŞİTLERİ

Giysinin model özelliğine göre bedene oturması için kumaşın yüzeyinde olan bollukların kumaşın tersine doğru dikilmesi ile yapılan daraltmalardır. Örneğin; göğüs pensi, bel pensi, omuz pensi, yaka pensi gibi...

KUP ÇEŞİTLERİ

Giysilerde boyuna yapılan kesiklere kup denir. Model özelliği olarak yapılan boyuna kesikler beden formuna uygun olarak yapılmalıdır. Kuplar omuzdan, yaka oyuntusundan ve kol oyuntusundan çıkan giysinin formuna uygun dönüşler yaparak etek ucuna kadar uzayabilen kesiklerdir.

PERVAZ ÇEŞİTLERİ

Giysilerin kenarlarını veya yuvarlak hatlarını temizlemek için kullanılan parçalardır. En çok kol oyuntusunda ve yaka da kullanılan pervazlar yerleştirilen bölgeyi temizlemek ve oyuntunun deforme olmasını engellemek için kullanılırlar. Pervaz 2 şekilde hazırlanır. 1. Kullanılacak yerin oyuntu şekline göre. 2. Verev kumaş katından hazırlanır. Kol Pervazı Kol oyuntusu şekline göre çıkarılan kalıp kullanılabileceği gibi verev parçadan hazırlanan pervaz parçası ile de kol oyuntusu temizlenebilir. Yaka Pervazı Yaka oyuntusu şekline göre çıkarılan kalıp kullanılabileceği gibi verev parçadan hazırlanan pervaz parçası ile de yaka oyuntusu temizlenebilir. Hem kol oyuntusu hem de yaka oyuntusu aynı anda tek pervaz ile de temizlenebilir.

ROBALAR

Kadın ve erkeklerin üst giyimlerinde, model özelliğine göre tek kat ya da çift kat olarak, arka bedende ya da ön bedende yapılan enine kesiklerdir. Tek Kat Roba Giysi kumaşının kalın olduğu durumlarda, kumaş yetersiz ise, ya da model özelliğine göre tek kat roba çalışılabilir. Bedende robanın takılacağı yerde büzgü kullanılacaksa, beden roba çizgisi roba boyunca büzülür. Büzgülerin göğüs üzerinde yoğun, kol oyuntu yerlerinde daha az olması önemlidir. Parçalar yüz yüze ve çizgileri üst üste gelecek şekilde ön beden üzerine roba yerleştirilir. Büzgülerin düzgün dağılımına dikkat edilerek, büzgünün 1 mm üzerinden makine dikişi yapılır. Uygun kenar temizleme tekniği ile beden ve roba dikiş payları birlikte temizlenir. Roba yönüne yatırılan büzgülü dikiş payları dikkatlice ütülenir Çift Kat Roba Özellikle erkek gömlelerinde ve ince kumaşlarda çift kat roba kullanımı tercih edilir. Gömlelerde çift kat roba kullanılması gömleğin iç temizliğinin de güzel görünmesini sağlar. Çift yönlü kullanılacak giysilerde de avantaj sağlar. İki kat kesilen robanın her biri omuz hatlarından makine dikişi yapılarak birleştirileceği gibi görseldeki gibi ön omuz ile birleşik olarak da çalışılabilir. Önce arka roba beden roba çalışması yapılır. İki roba parçası arasına arka beden yerleştirilir ve makine dikişi yapılır. Paylar roba yönüne doğru yatırılır. Robanın ön bedene yerleşiminde beden hattı üzerinde büzgü, pili varsa büzgü dağılımı, pili ayarlaması yapılır. Ön roba parçalarının arasına alınan ön beden parçasının makine dikişi yapılabilir. Daha sonra aynı işlem sol beden için uygulanır. Paylar roba yönüne doğru yatırılır. Ön robanın birleşimi bu çalışma tekniğinde olabileceği gibi. Robanın alt katı yerleştirilip makine dikişi yapılabilir. Robanın üst parçası da dikilen parçanın payları robaya yatırılarak üzerine kapatılır ve 1 mm'den makine dikişi yapılır. Robaya ön yüzleri üzerinden tasarıma uygun olarak makine dikişleri yapılabilir

YAKALAR

Giysi tasarımında model özelliğine göre kapanma ile kullanılan giysini kolay giyilip çıkarılmasını sağlayan, trend ve modanın etkisiyle formu değişebilen, üst bedende giysinin boyun çevresini oluşturan yerdur. Oyuntulu Yakalar “U”, “V”, “0”, kare, kayak yaka bu tür yaka çeşitleri arasında değerlendirilirler. Bu yaka için kalıp üzerinde yakanın şekli verilir ve kumaştan kesildikten sonra yaka oyuntusu şekline göre pervaz temizleme tekniği ile yakanın hem şekli verilir hem de temizlenir. Bedene Takılan Yakalar Bedene sonradan takılan bebe yaka, şömiziye yaka... gibi yakalar olduğu gibi erkek yaka, şal yaka gibi röverli bir kısmı bedenden çıkan takma yakalarda bu grupta değerlendirilebilir. Bebe Yaka Çoğunlukla çocuk giyimde tercih edilen ayaklı bebe yakalar kadın gömlelerinde de tercih edilebilen bir yaka türüdür. Bedene takmaya hazır hale getirilen bebe yaka iki farklı şekilde bedene takılabilir. Yakanın şekline göre kesilen pervaz ile. Verev parçadan hazırlanan şerit ile. Dik Yaka Dik yaka kalıbının kumaşa yerleştirilme şekilleri itibarıyla farklılık gösterebilmektedir. Takma yakaların formları ve hazırlanışları farklı olsa da hepsinin bedene takılmaları aynı şekillerde yapılmaktadır. Yakalar hazırlandıktan sonra uygulanan kapanma tekniğine göre önce kumaşın ön yüzünden takılıp tersinden kapatılabilir. Arka yüzünden dikilip ön yüzüne kapatılabilir. Yaka şekline göre hazırlanan pervaz parçası ile takılabilir. Verev kumaştan hazırlanan şerit parça ile takılabilir. Düz boy ipliğinde hazırlanan dik yakanın bedene takılması; Hazırlanan takma yakayı kapanma tekniğine uygun olarak sağ ön ortasından (ya da kıvrıma payından) başlayarak sol ön ortasına kadar omuz işaretleri ve arka ortası işaretine dikkat ederek kumaşın ön yüzünden yerleştirip arka yüzünde payları içine alarak kapatınız. Giysi kumaşının cinsine göre elde ya da makinede dikişini yapınız. Hakim Yaka Hakim yakanın adının hakimlerin cübbelerinde(biniş) kullanılan bir yaka türü olmasından dolayı aldığı düşünülmektedir. Boynu saran bu yaka daha sonra akademik camiada da sıklıkla kullanılan formal giysi yakası haline gelmiştir Ayaklı Gömlek Yakası Erkek gömlelerinde tek kata dog tela tercih edilirken kadın gömlelerinde kumaşın cinsine uygun olan yapışkan telalar kullanılabilir. En çok erkek gömlelerinde kullanıldığı için erkek gömlek yakası olarak da bilinir. Şömiziye Yaka Şömiziye yakanın ayaklı, ayaksız şeklinde form çeşitleri ve bedene yerleştirme tekniklerinde de farklılıkları vardır. Şömiziye yaka model özelliğine göre bedene yerleştirilirken arka ortası pervazlı ya da pervazsız olarak yerleştirilir. Bedenden Çıkan Yakalar Ön bedendeki röver hattından göğüs üzerine geri katlanan yakalardır. Bu tür yakalarda röverli bir alt yaka ve alt yakaya takılan üst yaka olması sebebiyle “bir kısmı bedenden çıkan bir kısmı takma yakalar” şeklinde ayrı olarak da gruplandırılmaktadır. Ayrıca bazı kaynaklarda da röverli yaka denildiği de bilinmektedir. Erkek yaka, mendil yaka, şal yaka, drape yaka, bahriye yaka, amerikan yaka, kapüşon

yaka, volân yaka, drape yaka bu grubun en bilinen yakalarıdır. Erkek yaka genellikle dış giyimlerde kullanılırken şal yaka ise bornozlarda ve sabahlıklarda tercih edilmiştir. Erkek Yaka Klapa ile çalışılan her şömiziye yaka, yaka açıklığı uzun bırakılırsa aslında bir erkek yaka görünümündedir. Şal Yaka Şal yaka hem bedene takılan hem de bedenden çıkan röverli yakalar grubundadır. Klapası bütün olarak çalışılan şal yakanın en bilinen formunda yaka boynu sarar ve röver başlangıç noktasına doğru inceler. Çalışma tekniği açısından farklılık göstermemesine rağmen şal yaka, pervazlı ve pervazsız olarak iki gruba ayrılır. Hangi yöntemin kullanılacağı giysi çeşidine, kumaş cinsine ve model özelliğine göre belirlenmelidir.

Jabo Sözlük anlamı olarak;

1. “giysinin boyun ve ense kısmına kullanılan dekoratif püsküller”.
2. “bluz, gömlek ya da elbisenin boyundan aşağı kısmını kapatan dantelli ya da fırfırlı olan bir tür yakalık”. Rönesans Dönemi’nde boyun çevresinde kullanılan, kenarları dantellerle süslenen statü ve zenginliğin göstergesi olarak kabul edilen bedene sonradan takılan yakalardır.

KOL:

Kişinin model özelliğine göre bedene sonradan takılabilen ya da bedenle birlikte çalışılan, farklı genişliklerde, parçalarda ve uzunluklarda olan giysilerin temel parçasına “kol” denir. Model özelliğine göre kullanılacak kol modeli ve kumaş özelliği çok önemlidir. Her kumaşın kendi özelliğine uygun olan kol modelleri tercih edilmelidir. Giyside kol takılmadan önce yaka çalışmasının bitmiş olması gerekmektedir. Yaka çalışılan giysinin omuz formu netleştikten sonra kol çalışması düzgün olacaktır. Farklı boylarda, genişliklerde ve parçalarda kol çeşitleri bulunmaktadır. Boy formuna göre kısa, uzun, sıfır, truvakar gibi isimlendirilen kollar vardır. Parça sayısına göre tek parçalı, çift parçalı şeklinde. Takılış biçimine göre bedenden çıkan ya da sonradan takılan kollar vardır. Genişliklerine göre ise altı büzgülü, üstü büzgülü, karpuz kol gibi kol çeşitleri bulunmaktadır. Bir kol bütün özellikleri içine alabilir. Örneğin kol üstü büzgülü, kısa, tek parçalı, takma kol gibi. Takma Kollar: Takma kollar parça sayısına göre sınıflandırıldığı gibi genişliklerine göre ya da boylarına göre de sınıflandırılabilirler. Kol üstü büzgülü kol, karpuz kol, volanlı kol gibi kollar en bilinen takma kollarıdır. Parça sayılarına göre kollar tek parçalı ve iki parçalı kol şeklinde gruplandırılabilir. Parça sayısına göre tek parçalı, iki parçalı olarak inceleyeceğimiz kollar temel beden kalıbındaki kol oyuntu çevresi ve kol uyuntu yüksekliği dikkate alınarak hazırlanan, model özelliğine göre uzun, kısa ya da truvakar kol olarak tasarlanan kollarıdır. İş akışına göre yakası tamamlanan giysinin netleşen bir omuz ölçüsü vardır. Kol takılmadan önce bedenin öncelikli olarak kol oyuntusu sağda ve solda eşitlenir. Kol takılacak yerlerin çit işaretleri kontrol edilir. Tek Parçalı Kol: Gömlek, bluz, elbise vb. üst giysilerde kullanılan, kol evine takılmadan önce kol üstüne büzgü alınarak kol altı dikişi yan dikiş ile birleştirilebileceği gibi, kol altı dikişi birleştirildikten sonra kol evine takılan kol çeşididir. Çift Parçalı Kol: Çift parçalı kol kalıbını hazırlandıktan sonra düz boy iplik yönüne dikkat ederek yerleştirilir. Eğer kullanılan kumaşın kareli, desenli, çizgili gibi özellikleri var ise kol kalıpları yerleştirilirken ve birleştirilirken daha dikkatli olunur. Genellikle dış giyimlerde kullanılır. Karpuz Kol: tek parçalı olarak hazırlanan karpuz kolun bedene takma işleminde her iki takma yöntemi de kullanılabilir. Karpuz kolda en uygun olanı kolun bileşikten sonra bedene takılmasıdır. Bedenden Çıkan Kollar Reglan kol, japone/kimono kol, düşük kol olarak sınıflandırılır. Reglan Kol: Kol oyuntusu kol altından başlayarak yakada, omuzda ya da model özelliğine göre ön roba hattında biter. Reglan kolların kol ortası kol ucuna kadar dikişli olabileceği gibi, kol üstünde omuz formuna uygun bir pens çalışılıp aşağı kısmı kumaş katı olabilir. Japone Kol: Kol oyuntusu olmayan kol çeşididir. Japone kol kalıbı hazırlanırken; tek parçalı temel kol kalıbı ortasından kesilir. Ön ve arka bedenlere kol işaretleri dikkate alınarak yerleştirilir. Kol ortası yaka oyuntusundan kol ucuna kadar dikişli olabileceği gibi model özelliğine göre kumaş katıda çalışılabilir. Japone kol genişliğine ve model özelliğine göre kimono ya da yarasa kol olarak adlandırılır. Kol oyuntusu olmayan bu kolların bedeni rahat ettirmesi için yerleştirilen parçalara kuş denir. Kuşlu Japone Kol: japone kolun bedene yerleştirilmesinde bedeni ve kolu rahatlatmak için kuş parçaları kullanılır. Japone kolda kullanılacak kuş parçaları (kare, uçurtma şeklindeki) bütün olarak kol alt dikişi ile beden yan dikişinin çakışma yerine yerleştirilebileceği gibi kuş parçası köşelerden katlanıp ikiye ayrılarak kol alt dikişine iki parçalı olarak da yerleştirilebilir. Kuş parçalarının kol alt dikişine yerleştirilmesinde bedende yerleşecek yerlerin atmaması için tela yapıştırılabilir, elde rişliyo yapabilir ya da pervaz parçası kullanılabilir. Düşük Kol: Beden ile çalışılan kısa kol çeşididir. Kol boyu çok uzun olmayan modellerde tercih edilir.

KOL YIRTMACI:

Genellikle üst giyimlerin ve dış giyimlerin kol uçlarında kullanılan, giysinin kolunun rahat giyinip çıkarılması için yapılan açıklıktır. Kol yırtmaçları kolun arka kısmında kol ucundan dirsek hattına dik belli bir yüksekliğe kadar açılır. Yırtmaç çalışmaları kapanma şekillerine göre isimlendirilirler. Üst üste kapanan yırtmaçlar: Biyeli yırtmaç, Konfeksiyon yırtmacı, Dikişsiz yırtmaç, Kesiksiz yırtmaç ve Erkek gömleği yırtmacı Uç uca kapanan yırtmaçlar: Basit yırtmaç, dikişten açılan yırtmaç çeşitleri olarak sınıflandırılabilir. Biyeli Yırtmaç Çalışması: Üst üste kapanan bu yırtmaç çalışmasında yırtmaç açıklığının boyunda hazırlanan yırtmaç parçası kullanılır. Yırtmaç çalışılan kolların kol ağzı temizliği model özelliği ve kumaş cinsine göre manşet, kapaklı manşet, biye veya pervaz ile temizlenebilir.

KOL AĞZI TEMİZLEME:

Kolun bedene takılmasından önce yapılan son işlem kol ağzı temizliğidir. Bunun için hazırlanan farklı

genişlikte ve modeldeki parçalara manşet denilir. Kol ağzı sadece düz manşet ile değil model uygulanmış köşeleri farklı çalışılan manşetlerle, kapaklı manşetlerle, volan ile, biye ve büzgülü de temizlenebilir. Diğer Kol Ağzı Temizleme Teknikleri: Kol ağzı temizleme teknikleri ve çeşitleri kumaşın cinsine ve modele göre farklılık gösterebilmektedir. Öğrenilen kol ağzı temizleme çeşitlerine büzgülü ve volan çeşitlerini de ekleyebiliriz. Büzgülü yapılırken kol ağzının bir miktar üstünden makinede makara lastiği ile büzgülü yapılabilir. Büzgülü için bir köprü hazırlanıp içinden geçirilecek bir şerit (biye) yardımıyla büzülebilir.

BLUZ/ELBİSE ÜRETİM SÜRECİ

Bluz/gömlek üretim süreci, tasarım süreci ile başlamaktadır. Tema, trend, sezon, yaş, giysi çeşidi gibi etkenler belirlendikten sonra ilham, hikaye, renk panoları hazırlanmalıdır. Eskiz çalışmaları, teknik çizim, artistik çizim, kolaj çalışması, prototip hazırlığı, kalıp hazırlama, kalıbı kumaşa uygulama süreçlerini kapsar.

TASARIM

Moda; renk, desen, dokuların belirlenmesinden, liflerin kumaşa dönüştürülmesini, kumaşların firmalar için seri üretime geçirilmesini ve bitmiş ürünlerin tüketiciye ulaştığı ana kadar oluşan süreçlerin tamamını kapsar. Bu süreç içerisinde deneysel olan tasarım süreci de tema belirleme, temaya uygun hikâye, ilham, renk panosu hazırlama, eskizler, çizimler, kolaj çalışmalarını kapsar. Tasarlanan giysilerin hangi sektörde ve kimlere yapılacağı süreci genişletebilir ya da daraltabilir. Haute Coutuer giysiler, üreten kişiye özel tasarım yapılan lüks giyim sınıfının tasarım süreci ile, hedef kitlesini alım gücünün önemli olduğu tasarımcı markaları, hazır giyim ürünleri üreten ve pazarlayan firmalarının tasarım süreçleri farklılık gösterebilir. Giysi tasarımı yapılırken cevaplanması gereken 5N1K soruları vardır. Ne için? Nerede giyilecek? Nasıl yapılacak? Ne zaman hazır olacak? Ne kadar üretilecek? Kim için? Bu sorular cevaplanınca amaç belirlenmiş olacaktır. Bunun yanı sıra giysi tasarımının kusursuz olması için; tasarım ilke ve öğelerinin iyi bilinmesi de gerekmektedir. .

KALIP HAZIRLAMA TEKNİKLERİ

Gömlek/ Bluz üretim sürecinde kalıp hazırlama aşamasına gelindiğinde hangi kalıp hazırlama tekniğinin kullanılacağı tasarımcının yeteneği ve tasarımı ile ilişkilidir. Her tasarım bütün kalıp teknikleri ile çıkartılamayabilir. Avangard stilde yapılan bir tasarımda drapaj tekniği kullanmak zaman alıcı ve malzeme açısından da zorlayıcı gibi görünse de bu teknik ile en doğru sonucun alınabileceğini tasarımcı bilmelidir. Biçki Tekniği ile Kalıp Hazırlama Kişinin vücut ölçüleri alındıktan sonra gerekli hesaplamalar yapılır. Temel beden ve kol kalıbı çıkartılır. Dikilecek modele göre gerekli model uygulamaları temel beden ve kol kalıbı üzerine yapılır. Hazır Kalıplar ile Kalıp Hazırlama Kalıbı çıkarılacak giysinin beden numarasının uygunluğu tespit edilir. Dergi içinde yer alan bilgilendirme kısmından uygun kalıpların numaraları, çizgi renkleri ve türleri belirlenir. Mülaj ya da parşömen kağıtlarına kalıpların kopyası alınır. Kalıpların üzerinde model özelliğinin gerektirdiği bütün işaretlemeler eksiksizce alınmalıdır. Drapaj Tekniği ile Kalıp Hazırlama Drapaj drape kelimesinden türetilmiştir. Biçki sistemi ile kalıbı elde edilemeyen, asimetrik, drapeli ve avangard tasarım özelliği olan giysilerin kalıbını hazırlamak ve bitmiş şeklini önceden görebilmek amacıyla, cansız manken üzerinde kâğıt, yapışkan olmayan çiçek telası, atık kumaş, amerikan kumaşı, patiska gibi kumaşlar kullanılarak giysinin hazırlanmasıdır. Giysi Üzerinden Kalıp Hazırlama Kalıp hazırlama teknikleri arasında en kolay tekniklerden biri olmasına rağmen her model için uygun olmadığından pek tercih edildiği söylenemez. Pratik Teknik ile Kalıp Hazırlama Kişinin vücut ölçüleri oranlanır. Hiçbir kalıp kullanılmadan genellikle karış ile modelin kol oyuntusu, yaka oyuntusu gibi ölçüleri ve model özellikleri nadiren kâğıt üzerine, genellikle kumaşa pratik olarak işaretlenir. Bilgisayar Desteği ile Kalıp Hazırlama Gelişen teknolojiyle bilgisayar desteği ile kalıp elde edilebilme yaygın olarak kullanılmaktadır. CAD/CAM sistemleri giysinin tasarım ve üretim sürecinin önceden ön görüldüğü pek çok avantajları olan bir sistemdir. Zamandan tasarruf, her aşamada maliyetten tasarruf edilmesi açısından çok önemlidir. ÜRETİM Üretim aşaması belli başlı süreçlerden oluşmaktadır. Her süreçte bir sonraki sürecin sorunsuz devam edebilmesi için iş akışı bulunmaktadır. Tasarımın seri üretimde ya da haute couture de olsun aynı süreçlerden geçmektedir. Ürünün çeşitliliğine model özelliğine göre süreçlerdeki iş adımları farklılık gösterebilmektedir. İş akışına hakim olmak süreci düzgün takip etmek ürün kalitesi için önemlidir. Prototip Hazırlama Prototip çalışmaları gerçek kumaştan ya da gerçek kumaşa en yakın malzemelerle yapılabilmektedir. Prototip yapımı hazır giyim üretimlerinde prova olmadığı için sürecin doğru ilerlemesinde çok büyük önem arz eder. Kumaşı Kesime Hazırlama Kalıbı kumaşa yerleştirmeden önce kumaşın kesime hazır hale getirilmesi gerekmektedir. Bunun için kumaşın dokumasından kaynaklı ya da satın alınırken satıcının eğri kesmesinden kaynaklı eğrilikler olabilir. Öncelikle bu eğriliğin sebebi tespit edilip çözümlenmesi yapılmalıdır. Kumaşın cinsine göre yapılan düzeltmelerde eğer kumaş dokuma ise: dokumadan kaynaklı eğriliklerde kumaş birkaç kez çapraz köşelerinden tutulup verev hattı esnetilmelidir. Bu yöntem ile dokuma eğriliği çözümlenebilir. Kumaşı kesen kişinin hatası sonucunda bir eğrilik var ise; kumaşın dokuma olduğu durumlarda kumaşın eninden

iplik çekilir ve çekilen ipliğin üzerinden kesim yapılarak düzeltme işlemi yapılır. Daha sonra düz boy iplikleri üst üste getirilerek ütülenmelidir. İplik çekilmesine ve ütüleme işlemine rağmen bu eğrilik düzelmemiş ise bu sefer kumaşın verev hattını esnetmek gerekebilir. Ekoseli(kareli) ve enine çizgili kumaşlarda ise: kumaşın enindeki çizgi ya da karenin üzerinden kumaş kesilmelidir. Bu işlemi yapmanıza rağmen eğrilik var ve kumaş dokuma ise kumaşın verev hattını esnetmek gerekebilir. Dokuma olmayan, en ipliği düzgün olmayan örgüler ve likralı esnek kumaşlarda ise: bu tür kumaşlarda en iplik yönünde ip çekme ve çizgi-kare üzerinden kesme uygun bir çözüm değildir. En doğru yöntem dik açı yapma yöntemidir. Kumaşın boy ipliğini masanın kenarına düzgünce yerleştirilir ve sabitlenir. T cetveliyle dik açı yapılarak işareti alınır. İşaretle yerden makasla kesilerek düzeltme işlemi tamamlanır. Kadife, peluş gibi havlı(tüylü) kumaşlar: kumaşın ısı ile direkt temasa geçmemesi yüzey özelliklerinin bozulmaması ve parlamaması için buharlı ütü ile sadece buhar verilerek ütüleme yapılmalıdır. Likralılar ya da örgü kumaşlar: esneme özelliği çok olan bu tür kumaşların kesim öncesi dinlendirilmesi gerekmektedir. Top/tüp şeklinde olan bu kumaşlar top halinde sarılırken gerdirildiğinden bir miktar esneme olabilmektedir. Esneyen bu kumaşların kesimden önce eski haline dönmesi ve kalıbında kumaşa doğru yerleştirilmesi için dinlendirme yöntemi en doğru yöntemdir. Dinlendirme süresi kumaş kesiminden en az 24 saat önce yapılmalıdır. Pamuklu, keten vb. bazı kumaşlar: bu tür kumaşlarda yıkanma işlemi yapılmadan kesim işlemi yapılır ve giysi bittikten sonra yıkanınca çekme yapacağından enin daralma boyunda da kısılma olabilecektir. Yapay ipekler ve naylon karışımı kumaşlar: kuru yani buharsız ütüleme tekniği ile tek kat düşük ısıda kırışıklıklar açılıp düz boy iplik yönünde ütülenerek kesime hazır hale getirilirler. Yünlüler ve yıkanmayan ketenler: Islak bezle (Islatılıp suyu iyice sıkılan ütü bezi kumaş üzerine serilir ve ütü bezi kuruyana kadar boy iplik yönünde ütülenir.) ya da buharlı ütü ile yün kumaşlar çift kat, ketenler tek kat olacak şekilde uygun ısı ayarında ütülenerek kesime hazır hale getirilirler. Kalıbı Kumaşa Uygulama Kumaşın cinsine göre, kesime hazır hale getirilen kumaş üzerine, hazırlanan bütün kalıp parçaları boy, en, verev iplik yönlerine dikkat ederek yerleştirilmelidir. Kumaşın cinsine göre, kesime hazır hale getirilen kumaş üzerine, hazırlanan bütün kalıp parçaları boy, en, verev iplik yönlerine dikkat ederek yerleştirilmelidir. İlk olarak kumaşın yerleşeceği masa kesime hazır olmalıdır. Eğer bir konfeksiyonda değil bireysel bir üretim yapılacak ise bunun sorumluluğu tamamen size ait olacaktır. Masa temizlenmeli ve üzerinde kumaş, kalıplar, toplu iğne, mezura, ağırlıklar, cetvel/riğa, makas gibi kesime yardımcı olacak malzemeler hazır halde bulundurulmalıdır. Düzgün ve temiz olan masanın kenarına kumaşın boy ipliği gelecek şekilde kumaş masaya yerleştirilir (Çift kat ya da tek kat). Çift kat kumaş yerleşiminde kumaşın düz yüzü içe doğru karşılıklı gelecek şekilde katlanmalıdır. Kumaş kenarının kalıp kesimine dâhil olmamasına dikkat ediniz.

MODELE UYGUN İŞ PLANI YAPMA

Tasarımı yapılan gömlek modelinin iş akışının planlanması için ilk olarak tasarımın teknik föyü hazırlanmalıdır. İş akışına başlamadan önce tasarım sürecinin, prototip hazırlama, kalıp hazırlama, kalıpların şablonlanması aşamalarının tamamlanmış olması gerekmektedir. Daha sonra kumaşın kesime hazırlanıp, şablonlanmış kalıp parçalarının kumaşa uygulanıp gerekli çıt işaretleri alınarak kesilmiş olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra tela kalıplarının da kesilip hazır halde olması önemlidir. Dikim ve birleştirme işlemlerine başlamadan önce dikiş makinelerinin ve overlok makinesinin iğne ve iplik ayarları yapılmalıdır. Kesilen parçaların eksik ya da yanlış olup olmadıkları kontrol edilmelidir. Dikiş malzemeleri eksiksiz olmalıdır. Yapılan model analizine göre bir iş planı oluşturulmalı ve buna göre de parçalar gruplandırılmalıdır.

İŞ PLANI/ İŞ AKIŞI/ İŞLEM BASAMAKLARI

Ayrı pat parçası ile basit kapama çalışması Arka ortasında plikaşe çalışması Arka bedene çift kat robanın yerleşimi (çıma dikişi) Ön bedene çift kat robanın yerleşimi (çıma dikişi) Üst yaka hazırlık işlemleri Yaka ayağı hazırlık işlemleri Üst yaka ile yaka ayağını birleştirme Yakayı bedene takma Yan dikişleri kapama Kol yırtmaç çalışması Kol birleştirme Manşet çalışması Manşeti kola yerleştirme Kolu bedene takma Etek ucu çıma dikişi İlik açma (pat, yaka ayağı, manşet) Düğme dikme Son ütü ve kontrol Ayrı Pat Parçası ile Basit Kapama Çalışması: Pat çalışılacak gömlek kumaşının tersi ile yüzü arasında fark olduğundan böyle bir pat çalışılması gerekmektedir. Arka Ortasında Plikaşe Çalışması, Arka Bedene Çift Kat Robanın Yerleşimi (Çıma Dikişi), Ön Bedene Çift Kat Robanın Yerleşimi (Çıma Dikişi). İlk önce plikaşeyi katlayıp ütöünüz. Çift kat roba çalışma tekniğine uygun olarak robanın dikimini yapınız. Üst Yaka Hazırlık İşlemleri, Yaka Ayağı Hazırlık İşlemleri, Üst Yaka ile Yaka Ayağını Birleştirme, Yakayı Bedene Takma, Yan Dikişleri Kapama. Kapaması tamamlanan bluz/gömleğin yakasını takmadan önce ön ortasının kontrolünü yapınız. Sağ ve sol ön ortalarını üst üste koyunuz. Yakanın sağ da ve sol da aynı yere takılması, ön ortasında boy uzunluğun eşit olması için yaka takılma yerini yeniden kontrol ederek işaretleyiniz. Kol Yırtmaç Çalışması, Kol Birleştirme. Kol üzerinde yırtmaç çalışılacak yerin işaretini kontrol ediniz. Her iki kolda da yırtmaç arka tarafta olmalı ve ön arkaya kapanmalıdır. Manşet Çalışması, Manşeti Kola Yerleştirme Kol yırtmacı çalışılan kol alt dikişi birleştirilen kolun bilek genişliği ölçüsüne göre pilisini ayarlayınız. Kolu Bedene Takma, Etek Ucu Çıma Dikişi Yapma Manşeti yapılan kolun bedene takılmasından önce bir kontrol işlemi yapılması gerekmektedir. Yaka takılmadan önce yapılan kontrolün benzeri kol içinde yapılmalıdır. Yakası takılan beden toparlanmıştır. Bedende kol oyuntusunun kontrol edilmesi için; gömlek ön ortasından ve arka ortasından üst üste gelecek şekilde yani yarım beden gibi birleştiriniz. Omuzlar üst üste gelmiş olur. Aynı zamanda yakanın kontrolü yapılmış olacaktır. Yaka omuzda üst üste getirilir. Bedende kol oyuntusu kontrol edilir. Eğer bir eğrilik var ise gömlek açılmadan her iki kol oyuntusunun da düzeltme işlemi yapılır. Tek parçalı olarak hazırlanan ve kol alt dikişi birleştirilen kolun bedene takarken esnememesi için kol üstüne tek sıra büzgü makinede ya da elde alınmalıdır. Kol alt dikişinin yan dikiş ile örtüşmesine ve kol ortası işaretinin omuz işareti ile denk gelmesine dikkat ederek kolu bedene yerleştiriniz. Kol üstünde büzgü, pili gibi kırıklıkların olmamasına dikkat ediniz. Kolu bedene yerleştirdikten sonra kontrol amaçlı sağ kolun sağ bedene, sol kolun sol bedene yerleştirilmiş olmasına dikkat ediniz. Makine dikişini yapınız. Eklem yerinde olması sebebiyle sağlamlığı önemli olan kol dikişini iki sıra yapabilirsiniz. Daha sonra payların overlok dikişini yaparak iç temizliğini tamamlayınız. İlik Açma (Pat, Yaka Ayağı, Manşet), Düğme Dikme. Gömleğin ön ortalarını karşılıklı getirerek omuzlarından eşitleyip düz bir zemine yerleştiriniz. Bayan gömleği olduğu için ilik yerlerinin sağ tarafta, düğme yerlerinin sol tarafta belirlenmesi gerekmektedir. Üstten delikli olan düğmeler dikilirken ayaklı dikilirse rahat bir ilikleme olur. Ayaksız olan düğmeler bir kürdan yardımıyla yükseklik verilerek dikilebileceği gibi dikerken kendimizde bu yüksekliği ayarlayabiliriz. İstenilen ayak yapılmıca düğmenin hemen altından sıkıca sarma işlemi yapılmalıdır. İlk ilik yaka ayağına ve yatay açılmalıdır. İlik yerini belirlerken; yaka ayağının genişliğini ölçünüz ortasının işaretini alınız. Düğmenin kolay iliklenmesi için ilik boyunun düğme çapından (düğme çapı=1,5 cm) 2 mm fazla olması gerekir. Bu 2 mm fazlalık ön ortasından sağa doğru, kalan 1,5 cm ise sola yani bedene doğru işaretlenmelidir. İkinci ilik; dikey olup bedene açılacak olan iliktir. İlik yerini tespit etmek için yaka açıklığına karar vermek gerekir. Çünkü ilk ilik her zaman ilikli kalmaz. Açık kullanmak istenildiğinde yaka açıklığının nereden başlamasını istediğinizi belirleyiniz. Belirlediğiniz

yer iliğın ortası olmalıdır. Orta noktasının üstüne ilik çapı ölçüsünün yarısını altına da diğeri yarı ölçüsünü işaretleyiniz. Üçüncü ilik genellikle beden hattına denk gelen iliktir. Eğer beden hattına denk gelmez ise bunun ayarlaması yapılmalıdır. Otururken veya hareket halindeyken bedende açıklık olmaması iç çamaşırın görünmemesi için en uygun yer belirlenmelidir. Diğeri ilikler gömlek boyuna göre ayarlanmalıdır. İlik aralıkları eşit olmalı ve her iliğın orta noktası esas alınarak hesaplanmalıdır. Giysinin etek ucunda en son yapılacak ilikten sonra. Kalan boşluk en fazla 1,5 -2 ilik aralığı ölçüsü kadar olmalıdır. Son Ütü ve Kontrol Konfeksiyonlarda bu işlem için ayrı bir departman bulunmaktadır. Ve her giysi çeşidine göre dikkat edilen teknikler ve bakılan parçalar farklıdır. Bireysel olarak üretimini planladığımız gömleklerimizde ise kontrol için bakılacak teknikler ve yerler bellidir.

ÇOCUK VÜCUT ÖZELLİKLERİ

Bebeklik Dönemi olarak da bilinen 0-2 Yaş; doğumdan itibaren iki yaşına kadar olan süreçtir. Yeni doğmuş bir bebeğin beden oranı ile yetişkin bir bireyin beden oranı karşılaştırıldığında farklılıklar olduğu görülür. Yeni doğmuş bir bebeğin beden uzunluğu, baş ölçüsünün yaklaşık dört katıdır. Bu orantısızlık bebek büyüdükçe normale dönecektir (Ceyhan, 2000). Gelişimin en hızlı olduğu bu dönemde bebeğin psiko motor becerilerinin artmasıyla çevresindeki kişi ve olaylara olan ilgi ve merakı da artmaktadır. Bir yaşına kadar bu keşif artmaya devam edecek yürümeye başlayınca bir ivme kazanacaktır (Özer, 2005). (2-6 yaş) İki yaş itibariyle bu hareketlilik arttıkça psiko motor becerileri artacak ve artık her şeyi kendisi yapmak isteyecektir. Ses çıkartan, hareketli dikkat çekici oyuncaklara ve oyun arkadaşına ihtiyaç duyduğu bir döneme girmiş olacaktır (Meriç, 1989). İkinci çocukluk dönemi olarak adlandırılan (7-12 yaş) dönemde; İlkokul çağına doğru, boy uzaması dikkat çekici bir hızda değildir. Bu yaş grubundaki çocukların vücut ağırlıklarındaki değişim de başlangıçta yavaş iken, ilköğretimin son sınıflarında kızlar daha hızlı gelişim göstermektedirler. Kızların, erkek çocuklardan yaklaşık iki yıl önce ergenlik dönemine giriyor olması bu farklılığın sebebi olarak gösterilmektedir (Türküm, 2000).

ÇOCUK GİYİMİ

Çocuk giyimi; tasarımı, kumaşı, yardımcı malzeme ve kullanılan aksesuarlarıyla yetişkin giysilerinden kolayca fark edilebilen giysi çeşitleridir. Çocuk giysi tasarımlarında, daha renkli kumaşlar, hareket kolaylığı sağlayan model ve süslemeler tercih edilmektedir. **ÇOCUK GİYİMİ ÖZELLİKLERİ**

Bebeklik dönemi ve çocukluk dönemi giysi tasarımlarında dikkat edilmesi gereken ve bulunması gereken bazı özellikler şöyle sıralanabilir. Bebek ya da çocuğun cinsiyeti bilinmelidir. Bebek ya da çocuğun yaşı ve yaşının özellikleri bilinmelidir. Giysinin nerede, ne zaman ve hangi sıklıkla kullanılacağı bilinmelidir. Mevsim koşulları göz önünde bulundurulmalıdır. Hareketli olmaları göz önünde bulundurulmalı ve hareketlerini kısıtlamayan ergonomik tasarımlar yapılmalı ya da tercih edilmelidir. Bebeklik çağında kendine güven duygusu verecek kıyafetlerin tercih edilmesi önemlidir. Tercih edilen tasarımlar sık yıkamaya uygun olmalıdır. Cilt hassasiyetine uygun tasarımlar yapılmalı ya da tercih edilmelidir.

MODEL

Çocuk giyimleri tasarlanırken dikkat edilmesi gereken bazı özellikleri vardır. Bunlardan ilki çocuğun cinsiyetidir. Bebeklikten itibaren bazı renklerle yapılan cinsiyet ayrımı artık yapılmaktadır. Her rengin her bebek ve çocukta kullanıldığı bir çağda cinsiyet ayrımı sadece bazı modeller ile yapılabilmektedir. Kız çocuğu için tasarlanacak giysi modelleri ile erkek çocuğu modelleri farklılık gösterebilmektedir. Çocuğun yaşı, ayrıca tasarlanan çocuk giysisinin hangi mevsimde kullanılacağı (ilkbahar/yaz, sonbahar/ kış), giyim çeşidi (iç giyim, üst giyim, alt giyim ya da dış giyim), giysilerin çeşitliliği (spor, özel, günlük) ve hangi ortamda kullanılacağı, (okul, oyun, özel gün yatak) tasarım yapılırken modellerin belirlenmesinde dikkat edilmesi gereken özelliklerdendir (Kuru ve Çeğindir, 2001). **KUMAŞ Çocuk giysilerinde kullanılacak ana malzeme olan kumaşın tercihi çok önemlidir.** Kullanılacak kumaş; Bebek ve çocuk giyiminde cildi tahriş etmemelidir, nefes alabilen, sağlığa zararı olmayan kumaşlar tercih edilmelidir, kumaş doğal malzemelerden olmalıdır (pamuk, yünü, bambu, modal, örme, gibi). **Pamuklu Kumaş:** Bebek ve çocuk giyiminde en çok tercih edilen kumaş türüdür. Sağlıklı olması, ısı, nem ve ter çekme oranının yüksek olması, renk çeşitliliği, yıkanabilir olması, kolay kuruması, kolay şekil alması, gramajının hafif olması, bebek ve çocuğu yormaması, ekonomik olması en çok tercih edilme sebeplerindedir. **Pamuk- polyester karışımı kumaşlar:** dayanıklılık, konfor ve kolay bakım sağlar. Bebek giysilerinde pamuklu, yünü örme, bambu, pamuk polyester karışımı dokuma kumaşlar tercih edilmektedir. Yapılan araştırmalarda özellikle bebek giysilerinde kullanılan kumaşlara uygulanan boyama ve bitim işlemlerinin kumaş yapısında iyileşmeler sağladığı, dökümlülük, görünüm, tutum ve mikroplara karşı koruyuculuk özelliklerini iyileştirdiği görülmüştür. Son yıllarda boyama ve bitim işlemlerinde kullanılan kimyasal maddelere de sınırlandırma getirilmiştir (Biltekin, 2019, Gürarda 2018). **Bambu kumaşlar:** Çocuk giyiminde organik pamuk lifinin yanı sıra sağlıklı olan kumaşlar; bambu, modal ve yün gibi lifler de tercih edilmektedir. Bambu lifinin boya tutabilme özelliği, yumuşak ve esnek olma konfor değerinin yüksek olması, hava geçirgenliğini yüksek olması, ter ve nemi emme özelliğinin hızlı olması gibi özellikleri tercih edilme sebepleri

arasında sayılabilir. Yünlü Kumaşlar: bebek ve çocuk giyiminde en çok tercih edilen kumaş türlerindedir. Bütün tekstil lifleri arasında yün lifi yanmaya en dayanıklı liftir ve antimikrobiyal özelliğe sahiptir. Yün yüksek oranda nem tutabilir ve ıslaklık hissi vermez, bakteri ile mantarlara daha az uygun bir mikroklima ortamı oluşturmaktadır (Biltekin, 2019, Gürarda 2018). Yünlü kumaşlar özellikle bebek ve çocukların ev ayakkabılarında tercih edilmektedir. Çünkü yün kumaş sıcak tutar terletmezler. Örme Kumaşlar: da bebek ve çocuk giyiminde en çok tercih edilen kumaş türlerindedir. Bakımı kolay, çocuğun hareketliliğine uygun, kolay yıkanabilir, sık yıkamaya dayanıklı, kir tutmayan özelliklere sahiptir. Sentetik Kumaşlar: Ter çekme özelliği olmaması ve hava almaması nedeniyle sağlıklı olmadığı için tercih edilmeyen bir kumaş türüdür. Çocukların kendi kendine yemek yeme dönemi ve oyun çağında kullandıkları giysi kumaşlarının leke tutmaması, çabuk temizlenmesi, kolay buruşmaması, renk vermemesi ve daha ekonomik olması gibi özelliklerinden dolayı tercih edilmektedir (Öndoğan ve Ünal, 2001). Yağmurluk gibi dış giyimlerde tercih edilebilir. Yardımcı Malzeme ve Aksesuar Bebek ve çocuk giyiminde kullanılacak olan yardımcı malzeme ve aksesuarlar giysiye fonksiyonellik ve süslemek amacıyla tercih edilmelidir. Bebek ve çocuk giyimlerinde dikiş iplikleri, etiketler (beden etiketi, firma etiketi, yıkama talimatı), fermuar, düğme ve tela, pamuk astar başlıca yardımcı malzemelerdir. Bu malzemelerin kullanılırken dikkat edilmesi gereken hususlar bulunmaktadır. Son yıllarda bebek/çocuk giysi kumaşlarında ve aksesuarlarında güvenlik açısından gerekli standartlara uygun, sağlık koşullarına uygun olan kimyasal işlemlerden geçmiş olmasına dikkat edilmektedir. Bu nedenle giysiler sağlıklı üretildiklerine dair belgelendirilmektedir. Avrupa Birliği ülkelerinde ve birkaç ülkede ulusal düzeyde geliştirilmiş kabul görmüş pek çok ekolojik ürün etiketi bulunmaktadır. Türk firmaları tarafından ekolojik tekstil konusunda en çok bilinen etiket ise OEKO-TEX Enstitüleri tarafından verilen “OEKO-TEX® Standart 100” etiketidir (Biltekin, 2019, Gürarda 2018).

ÇOCUK BLUZU TEMEL ÖZELLİKLERİ

Çocuk giysileri temelde yetişkin giysilerine benzemekle birlikte sağlık, rahatlık ve güvenlik açısından birtakım özelliklere sahip olmalıdır. Özellikle çocuk giysi tasarımlarının çocuk ergonomisine uygun olması; kullanılan kumaş ve malzemelerin çocukların sağlığını ve güvenliğini tehlikeye atmayacak nitelikte olması gerekmektedir. Çocuk Bluzu Tasarım Özellikleri Çocuk giyim tasarımı çocuk ürünleri, fiziksel ve psikolojik ihtiyaçları karşılamak üzere tasarlanmaktadır. Çocuk giyim tasarımı, basit ve esnek bir tarz benimsemeli ve çocukların estetik bilincini geliştirmelidir. Çocuk giyim tasarımı rahat, kullanışlı, güvenli vb. olmalı ve gerçek talebe, üretim maliyetlerine ve çocukların büyüme, fiziksel ve zihinsel yasalarına uygun insan odaklı bir tasarım anlayışına bağlı kalmaya ekstra özen gösterilmelidir. Çocuklar için giysi tasarımı yaparken göz önünde bulundurulacak noktalar çocuğun yaşı ve fiziksel özelliği, ürünün kullanım amacı, moda eğilimleri, renk, iklim ve mevsim şartları, sosyo-ekonomik özellikler, üretim şekli ve sürecidir. Çocuğun Yaşı ve Fiziksel Özelliği Çocuk giysileri tasarlanırken çocukların yaş ve fiziksel özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Çocukların yaş ve fiziksel özellikleri belirlenirken çocukluk çağları dikkate alınır. Dayanıklılık ve Güvenlik Çocukların çok aktif ve hareketli olduğu düşünülürse, giysilerinin birkaç giymeden sonra yırtılması, parçalanması veya lekelenme olasılığı da tasarım yaparken göz önünde bulundurulmalıdır. Çocuk bluzu tasarlarken de bu özellikler bir öncelik haline getirilmelidir. Dayanıklı çocuk bluzları tasarlamak için öncelikle dayanıklı, leke tutma özelliği az olan, rengi solmayan ve esnek kumaşlar tercih edilmelidir. Giysilerin üretim sürecinde ise güçlü dikiş adımları ile dayanıklılığı arttırılmalıdır. Konfor Çocuk giysileri tasarlarken yetişkin giysilerinde olduğu gibi giysilerin çocuk ergonomisine uygun, rahatsız etmeyen ve sağlıklı olmasına dikkat edilmesi gerekir. Çocukların giymekten keyif alacağı ve içinde rahat edebilecekleri konfora sahip giysiler tasarlamak önemlidir. Çocukların giydikleri giysilerden fizyolojik ve psikolojik olarak rahatsızlık duymaması, o giysilerin belli bir konfora sahip olduğunu gösterir. Çocuk bluzlarında da konfor sağlamak için öncelikle seçilen malzemelerin alerjik reaksiyonlar, kaşıntı ve üşüme hissi yaratmaması; giysinin modelinden kaynaklı aşırı darlık hissi veya vücut hareketlerini kısıtlayıcı nitelikte olmaması gerekir. Ürünün Kullanım Amacı Çocuk giysileri tasarlanırken çocuğu cinsiyeti, yaşı, giysinin kullanılacağı mevsim, malzemesi, giysinin çeşidi belirlenmeli ve giysinin spor mu, günlük mü yoksa abiye mi olacağına karar verilmelidir. Çünkü, spor bir model, kumaş ve malzeme, abiye giysi için tasarlanacak modelden farklı olacaktır. Moda Eğilimleri Günümüzde, erişkin giyiminde olduğu gibi çocuk giyiminde de moda otoriteleri tarafından güncel trendler belirlenmektedir. tasarım aşamasından önce moda olan kumaş, desen, aksesuar ve süsleme gibi özelliklerin araştırılması gereklidir Renk Renkler çocuk ürünlerinin en güçlü görsel iletişim bileşenidir. Çocuk kıyafetlerinin parlak renklerde tasarlanması, çocukların duygusal mutluluğunu ve eğlencesini arttırır. Aynı şekilde, psikolojik olarak depresif gri tonları, çocuklarda kolayca savunmasız ve çekingen bir ruh halini tetikleyebilir. İklim Şartları ve Mevsim Hedef kitlenin yaşadığı coğrafyanın yıllık ısı değişim özellikleri, tasarlanacak bluz model özelliklerini etkileyecektir. Mevsimsel değişikliklerin keskin olduğu coğrafyalar için, bluzun kumaş, model vb. özelliklerinin farklılığı fazla iken, bu değişikliklerin birbirine yakın olduğu coğrafyalar için hazırlanacak bluz tasarım özellikleri birbirine yakındır. Üretim Şekli ve Süreci Bir ürünün veya bireysel olarak üretilmesi tasarım aşamalarını etkileyecektir. Bireysel üretilen bir bluz prova yoluyla hazırlanabilirken, seri üretimde örnek ürün hazırlanmalıdır. Bu ürün süreci programlanarak üretime geçirilmelidir.

Özetle çocuk bluzu tasarlarken;

- Tasarlanacak olan bluz için öncelikle çocuk yaş grubu belirlenmelidir,
- Tasarlanacak bluz kullanılacağı iklim şartlarına uygun olmalıdır,
- Tasarlanacak bluz çocuğun fizyolojik yapısı dikkate alınmalıdır,
- Tasarlanacak olan bluzun kullanım amacı belirlenmelidir,
- Tasarlanacak bluz ne çok dar ne de çok bol olmamalı çocuğun hareketlerini kısıtlamamalıdır,
- Tasarlanacak bluz çocuğun kendi kendine giyip çıkarabileceği şekilde olmasına dikkat edilmelidir.

Çocuk Bluzu Model Özellikleri Çocuk bluzu tasarımı yaparken, bluz modellerinin giyinme teşvik edici nitelikte olmasına dikkat edilmelidir. Bluz modellerinin giyilmesi ve çıkarılması kolay olacak şekilde ön açıklığının olması, bluzun kapamasında çocukların rahat kullanabileceği aparatların kullanılması önemlidir. Çocuk bluzunun kapamasında düğme, fermuar, çıt çıt ve cırt bantlar kullanılabilir. Çocuk

bluzu tasarlarırken dikkat edilmesi gereken model özellikleri;

- Çocuk bluzunda yaka kısmı çok dar veya bol olmamalıdır.
- Bluzun rahat giyilip çıkarılması için ön, arka veya omuz kısmında açıklığı olmalıdır.
- Bluzun açıklıkta kullanılan aparatlar çocuğa zarar vermeyecek ve rahat açılıp kapanacak nitelikte olmalıdır.
- Çocuk bluzunda kapama özelliği kullanılmıyacaksa yakanın genişliği rahat giyilip çıkarılacak şekilde olmalıdır.
- Bluzun beden genişliği çocuğun fizyolojik yapısına uygun rahat hareket edebileceği nitelikte olmalıdır.
- Bluz iklim şartları gözetilerek uzun kollu, kısa kollu veya kolsuz olarak tasarlanabilir. Uzun kollu olarak tasarlanan bluz modelinde kollar çocuğun beden yapısına uygun olmalı, manşet çalışılacaksa çocuğun rahat açıp kapatabileceği nitelikte olmalıdır. Çocuk Bluzu Model Dosyası Model dosyası, modelin bütün detaylarının, malzeme ve aksesuar bilgilerinin belirtildiği formlardır. İşletmeden iş letmeye farklılık gösterse de bu formlar, üretimi yapılacak giysilerin işletmedeki bilgi kartlarıdır. Model dosyaları hazırlandıktan sonra modelin teknik çizimi, Kalite kontrol ölçüm yerleri, teknik detaylar ve parça listelerinin yer aldığı model analiz föyü hazırlanır. Giysi tasarımlarında model analizi yaparken model dosyası ve model analiz föyü dikkatli bir şekilde incelenmelidir. Analizi yapılacak model tasarım öğeleri, estetik ilkeler ve teknik detaylar göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. Model analizi yapılırken öncelikle ürünün ne olduğu, modelin simetrik mi yoksa asimetrik mi olduğu belirtilir. Sırasıyla tasarım detayları ve model özellikleri incelenir; yaka özellikleri, kol özellikleri, beden özellikleri ve kapama özellikleri detaylı bir şekilde yazılır. Çocuk Bluzunda Kullanılacak Kumaş ve Malzemelerin Seçimi Giysi üretiminin ana malzemesi kumaştır. Kumaş seçimi giysilerin kullanım yerine ve amacına göre değişiklik gösterebilir. Kumaş Seçimi Çocuk giysilerinde tercih edilecek kumaşların genel olarak yumuşak ve hafif olması; yangına ve sık yıkamaya dayanıklı, mümkün olduğunca çekme ve solma yapmaması vb. gibi özellikleri olmasına dikkat edilmelidir. Bunların yanında kumaşların emilebilirlik ve nefes alabilirliği, çocukların güvenliği ve rahatlığı da dikkate alınmalıdır. Kumaş seçiminde iklim ve mevsim şartları da belirleyici bir etkidir.

ÇOCUK BLUZU KESİM SÜRECİ

Çocuk bluzu kesim süreci kumaşın özellikleri dikkate alınarak kesime hazırlanması ile başlar. Kumaşın kesime hazır hale getirilmesinin ardından kumaşın serim işlemleri yapılır. Bu aşamada kumaşın tek kat mı çift kat mı kesileceğine karar verilir. Önemli olan mevcut kumaşın en ekonomik şekilde kesimini sağlamak ve mümkün olduğunca kumaş atığını azaltmaktır. Çocuk bluzu kesim süreci kumaşın kesime hazırlanması, kumaşın serime hazırlanması ve kumaşların kesilmesi işlemlerinden oluşur. Çocuk Bluzu Kesim Planı Kullanılacak kumaş ve tela miktarının belirlenmesi için pastal planı hazırlanır. Kesim Planı formunda kumaş ve pastal planlarının detaylarına, kumaş ve malzeme içerik bilgilerine yer verilir. Kesim plan formları hazırlanırken öncelikle kullanılacak olan kumaşın eni tespit edilir. Kumaş enine uygun pastal kâğıdı masa üzerine serilerek hazırlanan çocuk bluzu ön, arka beden kalıpları düz boy iplikleri dikkate alınarak pastal kâğıdı üzerine yerleştirilir. Kalıplar pastal kâğıdına yerleştirilirken pastalın kenarından, başından ve sonundan 1 cm ilave edilerek yerleşim boyu belirlenir. Tela pastal planı için de aynı işlem basamakları tekrarlanır. Üretimde kullanılacak kumaş miktarı belirlenirken kumaş boyuna, yıkama ve ütü işlemleri sonrası oluşabilecek çekme payları pastal planında belirlenen ölçüye ilave edilmelidir. Çocuk Bluzu Kesim İşlemleri Çocuk bluzu kesim işlemleri kullanılacak kumaşın cinsine göre serime hazırlanması, kesime hazırlanması ile başlar, kalıbın kumaşa yerleştirilmesi ve kumaşın kesilmesi ile tamamlanır.

MODELE UYGUN ÇOCUK BLUZU ÜRETİM PLANI

Üretim planı, kaliteli ve verimli bir dikim sürecinin temelini oluşturmaktadır. Çocuk bluzu üretim planı yapmadan önce model uygulamalı çocuk bluzu kalıplarının hazırlanması, kalıp şablonlarının hazırlanması, kumaş kesim aşamalarının tamamlanmış olması gerekmektedir. Üretim planı, dikimi yapılacak çocuk bluzunun dikiş işlemlerinin iş akışı şemasıdır. Üretim planı şeması hazırlandıktan sonra dikim planı hazırlanacaktır. Dikiş planında üretimi yapılacak çocuk bluzunun teknik özellikleri ve bitmiş üründe olması istenen özellikler yer almaktadır. Üretim planı, tasarım aşamasından sonra modelin analizi, model uygulaması ve kalıpların hazırlanmasından sonra kesim ve dikim işlemlerini de kapsayan bir iş akışı şemasıdır. İş akışı üretilecek ürünün model analizine bağlı olarak teknik detaylarının belirlenmesidir. İş akışın da üretilecek ürünün her bir parçası tasarlanan modele uygun olacak şekilde planlanır. Bir hazır giyim işletmesinde de üretim süreci planlanırken yapılan ön hazırlıkların başında üretilecek ürünün iş akışının belirlenmesi ve şekillendirilmesi gerekmektedir. Çocuk bluzu üretimi iş akış plan şeması hazırlandıktan sonra çocuk bluzunun dikim planı formu hazırlanır. Çocuk bluzu dikim planı formu, çocuk bluzu üretimi iş akış plan şemasındaki adımlar takip edilerek iş akışının detaylı olarak yazılmasıdır. Dikim plan formunda akış basamakları ve her bir basamağın çalışma aracı, tahmini zamanı ve ölçülen zamanı yazılır. Çocuk Bluzu Dikim Talimatları Dikim talimatları üretimi yapılacak ürünün teknik olarak dikim işlemlerinin detaylandırılması ve dikim işlemlerinin kriterlerinin belirlenmesidir. Çocuk bluzu dikiş talimatları aşağıdaki gibi sılanabilir. Dikiş payları 10 mm'dir. En az 7 mm olabilir. İç dikişlerde dikiş sıklığı 1cm'de 5 batış, üst dikişlerde 1cm'de 4 batış olmalıdır. Dikiş başlangıcı ve bitişinde sağlamlaştırma dikişi 5mm uzunluğunda olmalıdır. Dikiş paylarının overlok dikişi 3 iplik overlok makinesi ile 5mm'den yapılmalıdır. Ön roba pili genişlikleri 3 cm olmalıdır. Ön roba süs patı genişliği 3,5 cm olmalıdır. Ön roba süs patı 1 mm çima çekilerek robaya tutturulmalıdır. Ön roba ve ön alt parça dikiş payları yukarıya doğru ütülenerken gaze dikişi yapılmalıdır. Arka yaka pervaz ve klapa dikiş payları pervaza yatırılarak 1mm gizli çima dikişi yapılmalıdır. Etek ucu bitmiş 3 cm olacak şekilde ve içeriye 1 cm dikiş payı olacak şekilde katlanarak payların kenarından 1mm çima çekilmelidir. Çocuk Bluzu Kalite Nitelikleri Çocuk bluzu model özelliği dikkate alınarak ve asgari çalışma talimatları doğrultusunda kalite nitelikleri belirlenir. Kalite nitelikleri, çalışılacak modelin tasarım detaylarının teknik boyutta ölçülendirilmesidir. Dikim işlemleri bu ölçülendirmeler referans alınarak yapılır. Belirlenen kalite niteliklerinin gösterilmesi ve takibi için kalite nitelikleri formu hazırlanır. Çocuk bluzu kalite nitelikleri formunda bluz dikişlerinin ya da bluz üzerinde yapılan işlemlerin olması gereken ölçüleri ve toleransları yazılır. Çocuk bluzu kalite nitelikleri formunda belirlenen ölçülere göre ürünün kalite kontrolü yapılır

MODELE UYGUN ÇOCUK BLUZU ÜRETİM SÜRECİ

Üst roba pili dikimi Üst roba süs patı dikimi Üst roba ve alt ön beden birleştirme Ön ve arka beden birleştirme Ön ve arka beden omuz dikişi Yaka çalışma Arka pervaz ve klapa birleştirme Yaka ve klapayı Bedene takma Kolu bedene takma Yan dikişleri birleştirme Manşet çalışma Manşeti kola takma Etek ucu dikme Arka kapamaya ilik açma ve düğme dikme Ön pat düğme dikme Son ütü ve kontrol Kontrol Kontrol aşamasında üretimi tamamlanmış, belirlenen kalite nitelikleri doğrultusunda, ürünün tasarım ve dikim planına uygunluğu, dikiş kalitesi ve nitelikleri açısından değerlendirilir. Bitmiş ürün kontrolünde tespit edilen sorunlar varsa, bu sorunlar telafi edilebilecek düzeyde ise gerekli düzeltmeler yapılır. Sorunlar düzeltilemiyor ise ürün kalite düzeyine göre sınıflandırmaya tabi tutulur.

ÇOCUK ELBİSESİ TEMEL ÖZELLİKLERİ

Çocuk elbiseleri temelde yetişkin giysilerine benzemekle birlikte, iklim şartlarına uygunluğu, estetik görünümü, çocuğun vücut hareketlerine ve büyümesine fiziksel ve psikolojik olarak olumlu yönde etki etmesi, sağlık, rahatlık ve güvenlik gibi birtakım özelliklere sahip olması gerekmektedir. Özellikle çocuk elbise tasarımlarında diğer çocuk giysi tasarımlarında olduğu gibi çocuk ergonomisine uygun olması; kullanılan kumaş ve malzemelerin çocukların sağlığını ve güvenliğini tehlikeye atmayacak nitelikte olması gerekmektedir.

Çocuk Elbisesi Tasarım Özellikleri

Çocuk elbise tasarımı yaparken çocukların ihtiyaçları gözönünde bulundurularak öncelikle fiziksel ve psikolojik ihtiyaçları karşılanmalıdır. Çocuk elbise tasarımları çocukların dikkatini çekmek için yeni şekil ve görünüme sahip olmanın yanında çocukların gerçek ihtiyaçlarına göre tasarlanmalıdır. Ayrıca basit ve esnek bir tarzda oluşturulan elbise tasarımları çocukların estetik bilincini geliştirmede doğru bir adımdır.

Çocuk elbise tasarımları ayrıca rahat, kullanışlı ve güvenli olmalı, gerçek talebe, üretim maliyetlerine ve çocukların büyüme, fiziksel ve zihinsel gelişimlerini desteklemeye uygun olmalıdır. Çocuk elbisesi tasarımı yaparken bu anlayışa ve bahsedilen faktörlere bağlı kalmaya ekstra özen gösterilmelidir. Elbise tasarımı yaparken büyükler için yapılan tasarımlarda olduğu gibi öncelikle tasarım yapılacak kitle ve yaş aralığı belirlenir. Çocuklarda yaş ve fiziksel özellikleri göre tasarım yapmak gelişimleri açısından büyük önem taşımaktadır. Tasarım yapılacak yaş aralığının belirlenmesi fiziksel ihtiyaçlarının belirlenmesini kolaylaştırmaktadır. Bunun yanında yaş aralığının belirlenmesi çocukların hareket ve aktivitelerinin belirlenmesini sağladığı için yapılacak tasarımın uygunluğunu da arttıracaktır.

Çocuk giysilerinde kullanılan renkler duygularını, vücut fonksiyonlarını hatta zihinsel gelişimlerini etkileyen bir faktördür. Renkler en güçlü görsel iletişim bileşenidir. Renklerin çocuklar üzerinde sakinleştirme, huzur verme, heyecan, endişe, gerginlik hissettirme vb. gibi psikolojik etkileri vardır. Çocuklar için tasarım yaparken renk seçimi bu açıdan çok önemlidir.

Elbise tasarımı yaparken elbisenin kullanılacağı mevsim, belirlenen yaş grubunun bulunduğu coğrafya model özelliklerini ve tasarımı etkileyecek önemli faktörlerden biridir. Aynı zamanda mevsim ve iklim özellikleri tasarımda kullanılacak renk, desen, doku ve aksesuarları da belirleyen bir faktördür. Tasarımı yapılan elbisenin hitap ettiği yaş grubunun sosyal ve ekonomik özellikleri de tasarımın modelini, tasarımda kullanılan kumaş ve malzeme niteliklerini etkileyen bir diğer faktördür. Sosyal ve ekonomik özellikler çocukların mensup oldukları çevrenin yaşam tarzını, eğitim düzeyini, kültür seviyesini ve ekonomik şartlarını ifade etmektedir. Dolayısıyla yapılacak elbise tasarımında belirlenen yaş grubundaki çocukların sosya-ekonomik özelliklerinin bilinmesi hem giyim tercihlerinin farkında olarak tasarımların yapılmasını, hem de yapılan tasarımların tercih edilmesini sağlayacaktır.

Özetle çocuk elbisesi tasarlarken;

Tasarlanacak olan elbise için öncelikle çocuk yaş grubu belirlenmelidir,
Tasarlanacak elbisenin kullanılacağı iklim şartlarına uygun olmalıdır,
Tasarlanacak elbisenin çocuğun fizyolojik yapısı dikkate alınmalıdır,
Tasarlanacak olan elbisenin kullanım amacı belirlenmelidir,
Tasarlanacak elbisenin ne çok dar ne de çok bol olmamalı çocuğun hareketlerini kısıtlamamalıdır,
Tasarlanacak elbisenin çocuğun kendi kendine giyip çıkarabileceği şekilde olmasına dikkat edilmelidir.

Çocuk Elbisesi Model Özellikleri

Çocuk elbisesi tasarımı yaparken dikkat edilmesi gereken model özellikleri;

Çocuk elbisesinin yaka kısmı çok dar veya bol olmamalıdır.

Elbisenin rahat giyip çıkarılacak nitelikte olması için ön, arka veya omuz kısmında açıklığı olmalıdır.

Elbisede kullanılan malzeme ve aksesuarların çocuğa zarar vermeyecek nitelikte olmasına dikkat edilmelidir.

Elbise modelinde herhangi bir kapama özelliği tasarlanmadıysa yakanın genişliği çocuğun rahat giyilip çıkarabileceği şekilde olmalıdır.

Elbisenin beden genişliğinin çocuğun fizyolojik yapısına uygun ve rahat hareket edebileceği nitelikte olmasına dikkat edilmelidir.

Elbisenin modeli iklim şartları gözetilerek uzun kollu, kısa kollu veya kolsuz olarak tasarlanabilir. Uzun kollu olarak tasarlanan elbisenin kolları çocuğun beden yapısına uygun olmalı, manşet çalışılacaksa çocuğun rahat açıp kapatabileceği nitelikte olmalıdır. Abiye bir elbise modelinde elbisenin genişliği, uzunluğu yürürken çocuğun ayağına dolanmayacak, çocuğun rahat hareket edebileceği şekilde olmalıdır. Abiye bir modelde kullanılan süsleme ve aksesuarların çocuğun cildine zarar vermeyecek nitelikte olmasına dikkat edilmelidir.

Tasarım Özelliklerine Göre Sınıflandırma;

Beden özelliklerine göre: Robalı (robada büzgülü-büzsüz, robadan pilili-pilikaşeli vb), robasız, kruvaze kapama, düz kapamalı ve patlı modeller şeklinde sınıflandırılabilir.

Kol özelliklerine göre: Askılı, sıfır kollu, kısa kollu (karpuz kol, büzgülü-büzsüz kısa kol vb.), uzun kollu (manşetli, manşetsiz, kol ağzı büzgülü ve omuzdan büzgülü vb.), raglan kollu (kısa raglan ve uzun raglan kol) modeller şeklinde sıralanabilir.

Yaka özelliklerine göre: Yakalı ve yakasız modeller,

Yakalı modeller; hâkim yakalı, bebe yakalı, gömlek yakalı, şömiziye yakalı vb. şeklinde sıralanabilir.

Yakasız modeller; Sıfır yaka, V yaka, U yaka ve kare yaka vb. şeklin sınıflandırılabilir.

Kullanılan malzeme özelliklerine göre: Dantelli, tüllü, boncuklu, fistolu ve harçlı modeller şeklinde sıralanabilir.

Model özelliklerine göre: Pilili, büzgülü, fırfırlı, pilikaşeli, kuplu, pensli, enine ve boyuna kesikli modeller şeklinde sınıflandırılabilir.

Süsleme özelliklerine göre: resim baskılı, batık boymalı, el boyamalı, nakış işlemeli, boncuk işlemeli, kapitoneli, aplikeli ve kırpareli modeller şeklinde sınıflandırılabilir.

Kullanım Alanlarına Göre Sınıflandırma

Spor elbiseler

Günlük elbiseler

Abiye elbiseler

Çocuk Elbisesinde Süsleme Özellikleri

Çocuk elbiselerinde süsleme de önemli bir model özelliğidir. Elbiseyi severek kullanması konusunda çocuklar için teşvik edici bir detaydır. Elbiseye eklenen süslemeler ve yardımcı malzemeler elbiseyi görsel ve estetik olarak zenginleştiren çocukların elbise tercihini etkileyen önemli detaylardır.

Çocuk elbiselerinin süslemesinde nakış teknikleri ile yapılan süslemeler, elde ve makinede yapılan basit nakış işlerinden oluşmaktadır.

Dikiş teknikleri ile yapılan süslemeler; applike, kapitone, kırkpare, enkrüste, fırfır, pili, pilikaşe gibi çeşitli pili tekniklerinde, büzgü ve çeşitli büzgü tekniklerinden oluşmaktadır.

Boyama ve baskı teknikleri ile yapılan süslemeler; batık teknikleri, kumaş boyama teknikleri ve teknoloji kullanılarak yapılan baskı teknikleridir.

Çocuk Elbisesinde Kullanılacak Kumaş ve Malzemelerin Seçimi

Çocuk elbisesi üretiminde kumaş seçimi yaparken elbisenin kullanım alanları göz önünde bulundurulmalıdır. Öncelikle elbisenin spor mu, günlük mü veya abiye mi (özel gün) olacağına karar verilmelidir. Çünkü kumaş seçimi giysilerin kullanım yerine ve amacına göre değişiklik göstermektedir.

Kumaş Seçimi

Çocuk elbiselerinde tercih edilecek kumaşların genel olarak yumuşak ve hafif olması; yangına ve sık yıkamaya dayanıklı, mümkün olduğunca çekme ve solma yapmaması vb. gibi özellikleri olmasına dikkat edilmelidir. Bunların yanında kumaşların emilebilirlik ve nefes alabilirliği, çocukların güvenliği ve rahatlığı da dikkate alınmalıdır. Kumaş seçiminde iklim ve mevsim şartları da belirleyici bir etkidir.

Çocuk elbisesi üretimi için kullanılacak kumaş seçiminde elbisenin kullanılacağı ortam, elbisenin kullanım şekli özellikle göz önünde bulundurulmalıdır. Tasarımı yapılan çocuk elbisesi günlük bir model ise tercih edilecek kumaşın çok sık yıkanacağı, ütüleneceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Abiye veya özel gün giysisi yapılacak ise kumaş seçimi öncelikle modele uygun olmalıdır.

ÇOCUK ELBİSESİ KESİM SÜRECİ

Çocuk elbisesi kesim süreci kumaşın özellikleri dikkate alınarak kesime hazırlanması ile başlar. Kumaşın kesime hazır hale getirilmesinin ardından kumaşın serim işlemleri yapılır. Bu aşamada kumaşın tek kat mı çift kat mı kesileceğine karar verilir. Önemli olan mevcut kumaşın en ekonomik şekilde kesimini sağlamak ve mümkün olduğunca kumaş atığını azaltmaktır.

Çocuk elbisesi kesim süreci kumaşın kesime hazırlanması, kumaşın serime hazırlanması ve kumaşların kesilmesi işlemlerinden oluşur.

Çocuk Elbisesi Kumaş ve Malzeme Hesabı

Çocuk elbisesi kumaş hesabı yaparken, öncelikle kalıplar, kumaş ve tela pastal planları kontrol edilir. Yetişkin elbiselerinde olduğu gibi çocuk elbiselerinde de ürün maliyetlerinin düşürülmesi kumaş ve malzemelerin bilinçli ve tasarruflu kullanımına bağlıdır. Kumaş ve malzeme maliyetleri üretim

maliyetlerinin yarısını oluşturmaktadır. Üretim esnasında özellikle kullanılan kumaşların %10-%20 ye yakını üretim atığı oluşturmaktadır. Kesim esnasında yerleşim planları üretim atığını en aza indirecek şekilde planlanmalıdır. Bu doğrultuda hazırlanmış bir kesim ve pastal planı ile hem kumaş atıklarının en aza indirilmesi hem de bluz üretimi için gerekli kumaş ve malzeme hesabı yapılacaktır.

Çocuk Elbisesi Kesim İşlemleri

Çocuk elbisesi kesim işlemleri kullanılacak kumaşın cinsine göre serime hazırlanması, kesime hazırlanması ile başlar, kalıbın kumaşa yerleştirilmesi ve kumaşın kesilmesi ile tamamlanır.

Üretim sürecinde dikim işlemlerine başlamadan önce tela parçalarının kesilmesi ve ütülenmesi işlemleri yapılarak dikime hazır hale getirilmelidir. Dikim işlemleri için gerekli makine, araç-gereç kontrolleri yapılarak, dikiş makinesi ve overlok makinelerinin iğne, iplik ve dikiş ayarları yapılmalıdır. Ayrıca dikiş işlemlerinde kullanılacak diğer dikiş malzemeleri üretim süreci boyunca eksiksiz olarak bulundurulmalıdır. Bu hazırlıklar ve kontroller tamamlandıktan sonra çocuk elbisesi model analizine göre üretim iş akışı için üretim planı hazırlanmalıdır.

Bu üniteadaki üretim planı, dikimi yapılacak çocuk elbisesi dikiş işlemlerinin iş akış şemasıdır. Üretim planı şeması hazırlandıktan sonra dikim planı hazırlanacaktır. Dikiş planında üretimi yapılacak çocuk elbisesi teknik özellikleri ve bitmiş üründe olması istenen özellikler yer almaktadır.

Çocuk elbisesi iş akışını belirlemeden önce, teknik detaylar ve elbisedeki model özellikleri ayrıntılı olarak analiz edilmelidir.

Çocuk elbisesi dikim planı formunda üretilecek ürünün iş akış basamakları ürünün teknik detayları ve model özelliği dikkate alınarak yazılır. İş akış basamakları, üretilecek olan ürünün dikim sürecini oluşturan işlemler veya eylemlerdir. Dikim planı formu işletmelere göre farklılık gösterirken, formun iş akış basamakları da üretilecek ürünün teknik detaylarına göre azalır arttırılabilir.

Çocuk Elbisesi Dikim Talimatları

Dikiş payları 10 mm'dir. En az 7 mm olabilir.

İç dikişlerde dikiş sıklığı 1cm'de 5 batış, üst dikişlerde 1cm'de 4 batış olmalıdır.

Dikiş başlangıcı ve bitişinde sağlama dikişi 5mm uzunluğunda olmalıdır.

Dikiş paylarının overlok dikişi 3 iplik overlok makinesi ile 5mm'den yapılmalıdır.

Ön roba boyu 18 cm olmalıdır.

Ön roba ve ön alt parça dikiş payları yukarıya doğru ütülerek çima dikişi yapılmalıdır.

Kol oyuntusu ve pervaz dikiş payları düzgün bir şekilde çitlatılmalıdır.

Kol oyuntusu ve pervaz dikiş payları pervaza yatırılarak 1mm gizli çima dikişi yapılmalıdır.

Etek ucu bitmiş 3,5 cm olacak şekilde ve içeriye 1 cm dikiş payı olacak şekilde katlanarak payların kenarından 1mm çima çekilmelidir.

Cep kapağının uzunluğu 5 cm olmalıdır.

Cep kapağının genişliği 3,5 cm olmalıdır.

Cep kapağının paylarına cep kapağının yüzden görünecek tarafındaki payı 0,5 cm alt yaka payı 0,3 cm olacak şekilde katlı kesim yapılmalıdır.

Cep kapağının yuvarlak kısımları çit makası ile düzgün bir şekilde uçurulmalıdır.

Ön pat uzunluğu 25 cm olmalıdır.

Ön pat genişliği 3,5 cm olmalıdır.

Pat 1 mm çima çekilerek ön bedene tutturulmalıdır

Yakanın paylarına yakanın yüzden görünecek tarafındaki payı 1 cm alt yaka payı 0,5 cm olacak şekilde katlı kesim yapılmalıdır.

Yakanın yuvarlak kısımları çit makası ile düzgün bir şekilde uçurulmalı, kavisli kısımları ise çitlatılmalıdır.

Yaka yüzüne çevrildikten sonra yaka çevresine gaze çekilmelidir.

Çocuk elbisesinin pat çalışması yapıldığı için ilik yönleri dikey olmalıdır.

İki ucu da biritli ilik açılmalıdır. Eğer ilik elde açılacak ise önce ilik yeri kesilmeli daha sonra ilik örülmelidir.

Sağ kapamasına uzunluğu 2,2 cm, genişliği 2 mm ölçülerinde iki tarafı biritli ilik açılmalıdır.

Sol kapamaya 2 cm çapında şeffaf plastik düğme dikilmelidir.

Çocuk Elbisesi Kalite Nitelikleri

Çocuk elbisesi model özelliği dikkate alınarak ve asgari çalışma talimatları doğrultusunda kalite nitelikleri belirlenmiştir. Üretimi yapılacak çocuk elbisesinin tasarım detayları ve model özellikleri dikkate alınarak kalite niteliklerini belirlemek için teknik özellikleri ölçülandırılmıştır.

Dikim işlemleri bu ölçülandırmeler referans alınarak yapılmıştır.

Çocuk elbisesi üretim sürecinde sık sık ve üretim tamamlandıktan sonra kalite nitelikleri formunda belirlenen ölçülere göre ürünün kalite kontrolü yapılmalıdır.

MODELE UYGUN ÇOCUK BLUZU ÜRETİM SÜRECİ

Cep kapaklarının hazırlanması

Cep kapaklarının ön robaya dikilmesi
Ön ve arka alt parçalara büzgü yapılması
Roba ve alt beden parçalarının birleştirilmesi
Arka roba ve arka alt parçasının birleştirilmesi
Ön roba ve ön alt parçasının birleştirilmesi
Ön bedene pat çalışmasının yapılması
Ön ve arka omuzların birleştirilmesi
Yakanın hazırlanması
Yakanın bedene takılması
Kol pervazlarının çalışılması
Yan dikişlerin birleştirilmesi
Etek ucunun çalışılması
Pata ilik açılması ve düğme dikilmesi
Son ütü ve kontrol

Çocuk elbisesi üretim süreci iş akış basamakları tamamlandıktan sonra bluzun bitmiş ütüsü yapılmalıdır. Son ütü ürünün ve üretim sürecinin tamamlanması için yapılan son işlemlerden biridir. Ürünün son ütüsünü yaparken kumaş cinsine göre ütünün sıcaklığının ve buhar derecesinin ayarlanması gerekmektedir. Ayrıca ütü yaparken kumaşın cinsine göre ütüleme tekniği kullanılmalıdır. Ütüleme yaparken dikkat edilecek önemli noktalardan biri kumaşın cinsine göre ütüleme şeklinin belirlenmesi, diğeri ise kumaşın cinsine göre ütüleme sıcaklığını ayarlanmasıdır. Kontrol aşaması üretim sürecinin son aşamasıdır. Kalite kontrol aşamasında tespit edilen sorunlar varsa ve bu sorunlar telafi edilebilecek düzeyde ise gerekli düzeltmeler yapılır. Sorunlar düzeltilemiyor ise ürün kalite düzeyine göre sınıflandırmaya tabi tutulur.

ÇOCUK PANTOLONU TASARIM ÖZELLİKLERİ

Çocuk pantolonu tasarımı yaparken öncelikle çocukların rahat hareket edebileceği, günlük aktivitelerine uygun gelişimlerini etkilemeyecek modeller geliştirilmelidir. 2-6 yaş çocuklarında tasarlanan pantolonun özellikle kendilerinin giyip çıkarabileceği şekilde olmasına özen gösterilmelidir. Çocuk pantolonu tasarlarken genellikle fonksiyonel ve unisex tasarımların yapılması doğru bir tercih olacaktır. Çocuk pantolonları tasarlarken kullanılacak kumaşların, öncelikle çocukların konforunu sağlayacak, sık yıkanabilirliğinin dikkate alınması önemlidir. İlâveten çocuk pantolonları tasarlamak için öncelikle dayanıklı, leke tutma özelliği az olan, rengi solmayan ve esnek kumaşlar tercih edilmelidir.

Özetle 2-6 çocuk pantolonu tasarım özellikleri;

Tasarlanacak olan pantolonun öncelikle çocuk yaş grubu belirlenmelidir,
Tasarlanacak pantolonun kullanılacağı mevsim ve iklim özellikleri dikkate alınmalıdır,
Tasarlanacak pantolon çocuğun fizyolojik yapısına uygun olmalıdır,
Tasarlanacak pantolonun kullanım amacı belirlenmelidir,
Tasarlanacak pantolon çocuğun hareketlerini kısıtlamayacak bir model özelliğine sahip olmalıdır,
Tasarlanacak pantolon çocuğun kendi kendine giyip çıkarabileceği şekilde olmalıdır.

Çocuk Pantolonu Model Dosyası

Model dosyası, modelin bütün detaylarının, malzeme ve aksesuar bilgilerinin belirtildiği formlardır. Bu formlar tasarımı yapılan ve üretimi planlanan ürünün model özellikleri dikkate alınarak düzenlenir. İşletmeden işletmeye farklılık gösterse de bu formlar, üretimi yapılacak giysilerin işletmedeki bilgi kartlarıdır. Model dosyası hazırlanırken üretilecek ürüne ait bilgilerin detaylı bir şekilde formda yer alması gerekmektedir.

Üretilmesi planlanan ürünün model analizi yapılırken model dosyası ve model analiz föyü dikkatli bir şekilde incelenmelidir. Model analizi yapılırken tasarım öğeleri, estetik ilkeler ve teknik detaylar göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. Ayrıca ürünün ne olduğu, modelin simetrik mi yoksa asimetrik mi olduğu belirtilmelidir.

Analiz yaparken sırasıyla pantolona ait tasarım detayları ve model özellikleri incelenerek; kemer özelliği, varsa korsaj özelliği, paça boyu, paça genişliği ve cep özellikleri detaylı bir şekilde yazılır.

Unisex Çocuk Pantolonunda Kullanılacak Kumaş ve Malzemelerin Seçimi

Çocuk pantolonlarında tercih edilecek kumaşların yumuşak ve hafif olması, esnek olması ve hareket kabiliyetini kısıtlamaması, yangına ve sık yıkamaya dayanıklı, mümkün olduğunca çekme ve solma yapmaması vb. gibi özelliklere sahip olmalıdır. Bunların yanında kumaşların emilebilirlik ve nefes alabilirliği, çocukların güvenliği ve rahatlığı da kumaş seçiminde önemli etkenlerdir. Kumaş seçiminde iklim ve mevsim şartları da belirleyici bir etkidir.

ÇOCUK PANTOLONU KESİM SÜRECİ

Unisex çocuk pantolonu kesim sürecinde kumaş özelliklerine dikkate ederek kesime hazırlanır. Kumaş kesime hazır hale getirildikten sonra kumaşın serim işlemleri yapılır. Bu aşamada kumaşın tek kat mı çift kat mı kesileceğine karar verilir. Önemli olan mevcut kumaşın en ekonomik şekilde kesimini sağlamak ve mümkün olduğunca kumaş atığını azaltmaktır.

Unisex çocuk pantolonu kesim süreci kesim planı, malzeme hesabı ve kesim işlemlerinden oluşur.

Çocuk Pantolonu Kesim Planı

Unisex çocuk pantolonu model dosyası ve model analiz föyü hazırlandıktan ve model analizi yapıldıktan sonra, modelin üretileceği yaş grubunun beden ölçüleri referans alınarak çocuk temel pantolon kalıbı hazırlanır. Hazırlanan temel pantolon kalıp üzerine model artistik ve teknik çizimleri ile model analizi referans alınarak model uygulaması yapılır. Model uygulaması yapılan kalıbın şablon kalıbı hazırlanır.

Çocuk Bluzu Kumaş ve Malzeme Hesabı

Çocuk bluzu kumaş hesabı yaparken, öncelikle kalıplar, kumaş ve tela pastal planları kontrol edilir. Yetişkin giysilerinde olduğu gibi çocuk giysilerinde de ürün maliyetlerinin düşürülmesi kumaş ve malzemelerin bilinçli ve tasarruflu kullanımına bağlıdır. Kesim esnasında yerleşim planları üretim atığını en aza indirecek şekilde planlanmalıdır.

Çocuk Pantolonu Kesim İşlemleri

Çocuk pantolonu kesim işlemleri kullanılacak kumaşın cinsine göre serime hazırlanması, kesime hazırlanması ile başlar, kalıbın kumaşa yerleştirilmesi ve kumaşın kesilmesi ile tamamlanır.

ÇOCUK PANTOLONU ÜRETİM PLANI

Ünitenin bu bölümünde unisex çocuk pantolonu üretim sürecinde yapılacak uygulamalar, modele ve modelin üretiminde kullanılacak malzemelere en uygun işlemlerin, pantolon üretim tekniklerine göre planlanmasını kapsamaktadır. Üretim planı yapmadan önce model uygulamalı unisex çocuk pantolonu kalıplarının hazırlanması, kalıp şablonlarının hazırlanması, kumaş kesim aşamalarının tamamlanmış olması gerekmektedir.

Üretim planı, dikimi yapılacak unisex çocuk pantolonu dikiş işlemlerinin iş akış şemasıdır. Üretim planı, kaliteli ve verimli bir dikim sürecinin temelini oluşturmaktadır.

İş akış basamakları, üretilecek olan ürünün dikim sürecini oluşturan işlemler veya eylemlerdir. Dikim planı formu işletmelere göre farklılık gösterirken, formun iş akış basamakları da üretilecek ürünün teknik detaylarına göre azalıp arttırılabilir.

Çocuk Bluzu Dikim Talimatları

Üretimi yapılacak unisex çocuk pantolonun dikim işlemlerinin teknik detaylarının belirlenmesi için dikim talimatları belirlenmelidir. Dikim talimatları, üretimi yapılacak pantolon ürünün teknik olarak dikim işlemlerinin detaylandırılması ve dikim işlemlerinin kriterlerinin belirlenmesini kapsamaktadır.

Çocuk Pantolonu Kalite Nitelikleri

Çocuk pantolonu model özelliği dikkate alınarak, dikim planı iş akış basamakları, dikiş işlemleri doğrultusunda kalite nitelikleri belirlenmiştir. Pantolon kalite nitelikleri, modelin tasarım detaylarının teknik boyutta ölçülendirilmesi ile oluşturulmuştur. Dikim işlemleri bu ölçülendirmeler referans alınarak yapılmalıdır. Belirlenen kalite niteliklerinin gösterilmesi ve takibi için kalite nitelikleri formu hazırlanmıştır. Çocuk pantolonu kalite nitelikleri formunda pantolon dikişlerinin ya da pantolon üzerinde yapılan işlemlerin olması gereken ölçüleri ve toleransları yazılmıştır. Çocuk pantolonu kalite nitelikleri formunda belirlenen ölçülere göre ürünün kalite kontrolü yapılmalıdır.

MODELE UYGUN ÇOCUK BLUZU ÜRETİM SÜRECİ

Ön-Arka pantolon ağlarının dikilmesi

Ön- Arka korsaj parçasının dikilmesi

Pantolon arka cep çalışması

Pantolon iç paça ve yan dikişlerin çekilmesi

Pantolon paça ribanasının dikilmesi

Pantolon bel ribanasının dikilmesi

Son ütü ve kontrol

Son Ütü

Çocuk pantolonu üretim süreci iş akış basamakları tamamlandıktan sonra pantolonun bitmiş ütü yapılmalıdır. Son ütü ürünün ve üretim sürecinin tamamlanması için yapılan son işlemlerden biridir. Ürünün son ütüsünü yaparken kumaş cinsine göre ütünün sıcaklığının ve buhar derecesinin ayarlanması gerekmektedir. Ayrıca ütü yaparken kumaşın cinsine göre ütüleme tekniği kullanılmalıdır.

Kontrol

Kontrol aşamasında, üretimi tamamlanmış pantolon ürününün belirlenen kalite nitelikleri doğrultusunda tasarım ve dikim planına uygunluğu, dikiş kalitesi ve nitelikleri açısından değerlendirilmesinin yapılması için kalite kontrol kriterleri hazırlanmıştır. Kalite kontrol aşamasında tespit edilen sorunlar varsa ve bu sorunlar telafi edilebilecek düzeyde ise gerekli düzeltmeler yapılır. Sorunlar düzeltilemiyor ise ürün kalite düzeyine göre sınıflandırmaya tabi tutulur.